

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

14 mei 2009

HOORZITTING

over de economische crisis in de mediasector

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door mevrouw Margriet Hermans**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Wim Van Dijck;

de heren Carl Decaluwe, Dirk de Kort, Paul Delva, Johan Verstreken;

de dames Margriet Hermans, Laurence Libert, de heer Herman Schueremans;

mevrouw Els Robeyns, de heren Dany Vandenbossche, Jo Vermeulen.

Plaatsvervangers:

de dames Hilde De Lobel, Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;

de dames Martine Fournier, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

de heren Karlos Callens, Marnic De Meulemeester, Hans Schoofs;

de heren Chokri Mahassine, Joris Vandenbroucke, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Piet De Bruyn

INHOUD

	Blz.
1. Standpunt van de heer Alex Fordyn, algemeen directeur Vlaamse Dagbladpers	4
2. Standpunt van de heer Pol Deltour, nationaal secretaris van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB) en de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ).....	7
3. Standpunt van de heer Luc Vandenhoeck, afgevaardigde ACOD VRT	11
4. Standpunt van de heer Dirk Vanhegen, namens de Private Omroep Federatie (POF)	14
5. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	16

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 23 april 2009 een hoorzitting over de economische crisis in de mediasector.

Deze hoorzitting kwam er in de nasleep van de Staten-Generaal van de media die op 20 maart 2009 door de minister-president werd georganiseerd te Antwerpen, en waarop een groot aantal vertegenwoordigers uit de mediasector aan het woord kwamen. In de hoorzitting van de commissie wordt dan ook regelmatig naar deze Staten-Generaal van de media verwezen.

Op de hoorzitting van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media van 23 april 2009 waren volgende sprekers aanwezig: de heer Alex Fordyn, algemeen directeur Vlaamse Dagbladpers (VDP); de heer Pol Deltour, nationaal secretaris van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB) en de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ); de heer Luc Vandenhoeck, afgevaardigde Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) van de VRT (Vlaams Radio- en Televisieomroep); en de heer Dirk Vanhegen, namens de Private Omroep Federatie (POF).

1. Standpunt van de heer Alex Fordyn, algemeen directeur Vlaamse Dagbladpers

De heer Alex Fordyn: Ik zal proberen het onderwerp vanuit drie invalshoeken te benaderen. Eerst het element crisis, dan onze visie op de problematiek en ten slotte het belang van het institutioneel kader. Dat laatste is vooral vanuit parlementair standpunt het belangrijkste.

Het wordt voor iedereen duidelijk dat er wel degelijk een crisis is. Ik lees vandaag dat de economie in de eurozone dit jaar met 4,2 percent zal krimpen. Dit zijn desastreuze vooruitzichten. Het IMF (International Monetary Fund) voorspelt voor België een inkrimping met 3,8 percent. Daarmee komen we nog relatief goed weg. Maar het blijft een gigantische lawine, die de economie en dus ook de mediasector treft en zal treffen.

Dankzij een institutioneel en regelgevend ingrijpen is de mediamarkt in Vlaanderen sterk gewijzigd in vergelijking met de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw. Toen hadden we enkel dagbladen en een overheidsomroep. Vandaag tellen we acht krantentitels, naast tientallen Vlaamse en buitenlandse televisiestations. Het aantal is niet meer bij te houden. Ik

dacht dat er meer dan dertig vergund zijn door de Vlaamse Gemeenschap. Er zijn tientallen magazines, honderden radiozenders, regionale en andere, duizenden tijdschriften, websites, blogs, games, chatboxes enzovoort. Alle wedijveren ze om dezelfde tijd van eenzelfde aantal in Vlaanderen wonende mensen. Er is dus een zeer competitieve markt, en die competitiviteit neemt nog van dag tot dag toe.

Traditioneel maakt men een onderscheid tussen betalende media en gratis media. Een jaarabonnement op een Vlaamse krant kost gemiddeld 292 euro. Voor kabeldistributie, waarop meer dan 95 percent van de Vlamingen geabonneerd zijn, betaal je gemiddeld 146 euro voor een analoog abonnement. Voor een digitaal abonnement moet je daar nog eens 119 euro bovenop neertellen. Voor het zogenaamd gratis internet betaal je bij Belgacom voor je jaarabonnement 379 euro. Voor de gsm en alle mogelijke mobiele toepassingen zijn er nog meer niet te verwaarlozen uitgaven. Als ik die allemaal optel, kom ik al gauw aan een 1250 euro op jaarbasis voor de zogenaamd gratis media. En dan reken ik nog niet de toestellen mee die men nodig heeft, het verbruik enzovoort. We zullen het ook maar niet hebben over de ecologische voetafdruk. Onlangs las ik dat je met één zoekopdracht op Google een spaarlamp gedurende één uur kunt laten branden. Dit maar om u een idee te geven. Men denkt soms dat het internet 'clean' is, dat gratis media ook 'propere' media zijn. Maar de ecofootprint van de IT-industrie is wereldwijd even groot als die van de luchtvaartsector.

Eerste vaststelling is dat de gebruikers wel degelijk veel betalen voor hun toegang tot de zogenaamd gratis media. Bekijkt men het inkomstenmodel van de dagbladsector dan ziet men dat grosso modo de helft uit de verkoop komt en de helft uit de reclame. In een studie van mevrouw Raeymaeckers vond ik voor 2005 cijfers per titel terug. Up-market kranten hebben hogere tarieven op de reclamemarkt. Zij hebben dan ook relatief meer inkomsten uit reclame. Voor De Morgen is dat 65 percent, voor De Standaard 63 percent. Voor alle kranten samen is de verhouding 50/50.

Enerzijds zijn er dus de inkomsten uit de lezersmarkt. De Vlaamse dagbladlezersmarkt kalft langzaam af, maar internationaal gezien doen wij het in Vlaanderen toch nog bijzonder goed. Kijk maar naar de verspreidingscijfers in Franstalig België: het aantal verspreide gedrukte exemplaren van 1960 tot nu kent daar een daling van 60 percent. In Vlaanderen werden er in 1960 elke dag 1.117.000 kranten gedrukt en verspreid, in 2008 was dat 1.100.000.

Verspreide exemplaren zijn echter nog geen verkochte exemplaren. Bekijkt men de evolutie van het aantal verkochte exemplaren dan ziet men in Duitsland een daling van bijna 20 percent sinds 1995. In Frankrijk is dat 13 percent, in Nederland meer dan 20 percent, in Franstalig België bijna 26 percent. In diezelfde periode zien we in Vlaanderen een langzame afkalking met 8,9 percent wat internationaal gezien een relatief goed cijfer is.

Bekijkt men de aantallen dagbladlezers in Vlaanderen dan zien we dat deze aantallen stabiel zijn, ja zelfs licht stijgend.

Hieruit besluit ik dat wij internationaal gezien in Vlaanderen goed gemaakte kranten hebben, bemand door goede redacties. Vlaamse kranten krijgen ook regelmatig internationale prijzen. De laatste was voor De Morgen, die van gereputeerde instituten een prijs kreeg voor de beste frontpagina over de inauguratie van Obama. Ook de andere kranten vallen regelmatig in de prijzen. Vlaamse kranten hebben een uitstekend management, dat er in de competitieve Vlaamse markt in slaagt om veel beter te scoren dan elders het geval is.

In mijn presentatie nam ik ook de lijst op van het aantal erkende dagbladjournalisten dat lid is van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ). In 1999 waren het er 529, in 2008 661. Dat is een groei van 25 percent. Momenteel werkt daarvan ongeveer 10 percent in de online-omgeving waarvoor er dus geen inkomsten zijn uit de lezersmarkt, enkel uit de advertentiemarkt.

Dat is een belangrijk gegeven: op de consumentenmarkt scoren wij redelijk goed tot uitstekend. Dankzij goede kranten, gemaakt door goede managers en uitstekende redacteurs slagen wij erin dat de Vlaming elke dag kranten koopt en leest.

De advertentiemarkt is een heel ander gegeven. Tot en met september 2008 vertoonden de cijfers nog een lichte groei. In september 2008 was er, in vergelijking met september 2007, nog een groei naar 104 percent. Door de wereldwijde crisis is de nationale advertentiemarkt sindsdien ingestort. Dat is nog los van de werkaanbiedingen, want daar heb ik geen cijfers over. In november 2008 zie je een daling van de nationale themareclame tot 81 percent in vergelijking met een jaar ervoor. In december is dat 83 percent, in januari 2009 87 percent. Nochtans is het de advertentiemarkt die voor de helft van de inkomsten moet zorgen.

Wat is nu de visie van de sector op mogelijke maatregelen? Een eerste belangrijk gegeven waar wij van zijn uitgegaan, is dat we niks zijn met maatregelen die achteraf door de Europese Commissie of andere instanties worden teruggefloten. Daarom focussen wij op bestaande maatregelen, zoals de steun aan de dagbladpers en Kranten in de Klas. Deze maatregelen werden door de vorige minister bij de Europese Commissie aangemeld en de bevoegde Europese Commissaris Neelie Kroes heeft deze in orde bevonden.

Ondertussen heeft de Europese Commissie aan elk land gevraagd om per eind 2009 alle geboden overheidssteunmaatregelen te rapporteren. Alle steunmaatregelen worden tegen het licht gehouden en waar nodig terugschroefd. Een eerste element waarop wij willen focussen is de overheidscommunicatie. Met 1999 als referentiejaar waarin onze associatie, Vlaamse Dagbladpers, als autonome Vlaamse vereniging operationeel werd, zien wij een gestage terugloop van de overheidscommunicatie in de dagbladen. Terwijl in 1999 nog 40 percent van de Vlaamse overheidscommunicatie in de dagbladen liep is dat in 2007 bijna gehalveerd naar 21 percent, in 2008 27 percent.

Overheidscommunicatie is zeer belangrijk. Vandaag verschenen verschillende artikels over het jaarrapport van de Vlaamse ombudsman die onomwonden stelt dat de Vlaamse overheid gebrekkig communiceert. Volgens hem laat de overheidscommunicatie voor bijna elk beleidsdomein te wensen over. Ik kan de conclusies van de ombudsman enkel beamen. Er is nog een hele weg te gaan.

Zo heeft de Vlaamse overheid een grote jobkorting gegeven. Ik vraag mij evenwel af of de Vlaamse kiezers wel weten van wie ze die gekregen hebben? Het zou mij niet verbazen, gezien het om personenbelastingen gaat, dat zeer veel Vlamingen minister van Financiën Reynders hiervoor dankbaar zijn.

Naar aanleiding van de komende verkiezingen hebben wij aan het Vlaams Parlement een voorstel overgemaakt om aan de Vlaamse kiezers te verduidelijken wat op welk niveau gebeurt en waar het Vlaams Parlement voor staat, een voorstel waar men niet is op ingegaan.

Maken we de vergelijking met Nederland, dan zien we dat men daar meer dan 7 euro per inwoner aan overheidscommunicatie besteedt. In Vlaanderen is dat 1,29 euro per inwoner. Ook het aandeel van de dagbladen ligt in Nederland veel hoger. Wij – en dan

spreek ik uit naam van de dagbladsector – vinden dat het parlement en politici geen wasproducten zijn en dus beter voor de informatiemedia opteren om hun boodschap te verspreiden.

Voorgesteld wordt om structureel te remediëren aan het tekort aan overheidscommunicatie. Dit zou kunnen door bij elk wetgevend initiatief bij de reguleringssimpactanalyse ook een communicatielink te voorzien. Wanneer men een nieuwe maatregel uitvaardigt, zou men de reflex moeten hebben zich de vraag te stellen: hoe gaan we dat aan de burger mededelen? Volstaat een publicatie in het Belgisch Staatsblad? Moeten we in een infolijn voorzien? Doen we het via folders? Of is het nodig om een grote campagne te voeren om de mensen goed op de hoogte te brengen? Dit zou een automatische reflex moeten zijn. Het is niet voldoende goede maatregelen te nemen, je moet er ook goed over communiceren. Dat is een basisvereiste.

Een ander element dat wij naar voren willen schuiven zijn de bijdragen vanuit de Vlaamse overheid om mediawijsheid bij jongeren te stimuleren. Dat loopt momenteel op verschillende vlakken. Er is een groot project dat al jarenlang loopt in het onderwijs, waarbij leerlingen kennis maken met magazines zoals Klasse, Yeti en Maks! Jaarlijks worden meer dan 11 miljoen magazines aangemaakt en gratis verspreid door de Vlaamse Gemeenschap. Op het ministerie van Onderwijs werken negentien journalisten voor die drie publicaties. Er is ook webtelevisie met 10.000 kijkers per maand en er zijn websites met 600.000 bezoekers per maand.

De Vlaamse Gemeenschap steunt ook jongerenjournaals. Tot 2008 werd hiervoor jaarlijks 750.000 euro vrijgemaakt. Nu is dat teruggebracht naar 600.000 euro. Het Radiocentrum REC krijgt 100.000 euro steun. Ook het lezen van boeken wordt gestimuleerd: men werkt met leeslijsten, er is 350.000 euro vrijgemaakt voor gratis boeken, de Stichting Lezen heeft dertien voltijdse personeelsleden in dienst enzovoort.

Sinds kort zijn er ook acties rond Kranten in de Klas. Wij menen dat het in een goed functionerende democratie enorm belangrijk is om jongeren te stimuleren om kranten te lezen en ervoor te zorgen dat ze de opiniedagbladers leren kennen.

De inbreng van de Vlaamse overheid bij deze actie is belangrijk, en we zijn daar zeer dankbaar voor, maar ook de inbreng van de uitgevers is substantieel. Er zijn twee voltijdse equivalenten die daarvoor werken, en er zijn ook werkingskosten en campagnes. De Vlaamse overheid levert een bijdrage voor 50 percent

van de dagbladaankoopprijs, waarvoor wij u nogmaals willen danken.

De actie is ontzettend succesvol. In de categorie tien- tot twaalfjarigen werkt een op de drie leerlingen met Kranten in de Klas. Dat is een gigantisch bereik. Ook in het middelbaar onderwijs, van twaalf tot achttien jaar, bereiken we een op vijf leerlingen. Al die leerlingen komen dus gedurende minstens veertien dagen in contact met de krant. Er is voor die leerlingen vaak een drempel om een krant te lezen. Ze denken dikwijls dat er voor hen niets interessants in staat. Via Kranten in de Klas leren ze die drempel te overschrijden.

Wij worden natuurlijk ook geconfronteerd met stijgende kosten. Wij kunnen niet voldoen aan de vraag. Bij de recentste actie hebben we de bestellingen al na vijf, zes dagen moeten afsluiten, omdat de vraag zo enorm groot was.

Dit is, voor alle duidelijkheid, geen uitdeelactie van kranten. Het is een educatief project, waarbij een dienstverlening gebeurt voor leerkrachten, waarbij ze gebruik kunnen maken van kranten om bepaalde onderwerpen te behandelen in de klas.

Wij moeten ook mee evolueren met de onderwijswereld. Wij kregen heel wat vragen rond het maken van klas- en schoolkranten en bieden op internet een interessant pakket aan, dat erg succesvol is: www.krantenmaker.be. Iedereen kan daar op een heel leuke manier zijn eigen krant maken, gebruikmakend van krantensjablonen enzovoort. Het is zelfs mogelijk om met een hele groep een redactie te vormen en samen een krant te maken.

We stellen ook vast dat steeds meer scholen met interactieve schoolborden werken. Ook daarvoor zijn we nu lessenspakketten aan het ontwikkelen. We hebben daar vorig schooljaar onderzoek naar gedaan bij de scholen zelf. Blijkt dat een op de drie scholen al een 'smartboard' heeft. We kunnen natuurlijk niet achterblijven. Tot nu toe bestonden onze lessenspakketten uit handboeken en opdrachten op papier die de leerlingen zelf kunnen invullen. Nu werken we aan deze bijkomende nieuwe uitbreiding.

Een ander element is de steun aan de pers. Die is geregionaliseerd. In een eerste fase heeft men daarbij vooral gefocust op digitale diversificatie. Een van de projecten is Mediargus. Heel veel geabonneerde politici zoeken elke morgen op hun eigen naam zodat ze snel kunnen zien wat er in alle printmedia over hen verschenen is, en hoeveel impact een bepaalde actie gehad heeft.

Nu legt men de focus meer op opleiding en vorming. De bijdrage is in de vorige legislatuur opgetrokken van 900.000 naar 1 miljoen euro. Er is ook een herverdeling geweest onder de verschillende media, met spijtig genoeg minder geld voor de dagbladpers.

Wij willen het volgende nog meegeven ter overweging. Men zou kunnen onderzoeken of het mogelijk is om die bestaande enveloppe uit te breiden. De 60 procentregel die nu van toepassing is, is alvast een positief gegeven. In Nederland bestaat er een stimuleringsfonds, met een apart transformatiefonds voor de dagbladpers. Men verleent er steun voor 'research and development', 'living lab environments', proeftuinen enzovoort. We stellen vast dat onze redacties van een monomediaomgeving evolueren naar een multimediaomgeving. Nu al werken tien percent van de journalisten in een internetomgeving, en dat zal alleen maar toenemen. Het is absoluut nodig om de transformatie die op de werkvloer aan de gang is, te begeleiden. Daarom vragen wij om daar een inspanning voor te leveren.

We zijn ook gaan kijken naar wat er in de kmo-portefeuille zit (kmo: kleine of middelgrote onderneming). Er is onder meer een bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap van 75 percent voor alles wat met technologieverkenning te maken heeft. Dat zou volgens ons ook specifiek naar de dagbladpers kunnen uitgebreid worden.

Een laatste puntje betreft het institutionele kader en de impact van uw regelgeving. Men heeft in deze commissie onder meer aangekondigd dat 'product placement' ertoe zal leiden dat de inkomsten voor televisie met 10 tot 15 percent zullen toenemen. De totale reclamemarkt stijgt echter niet met 10 tot 15 percent, en dus zal product placement ten koste gaan van andere media. Ik heb er geen problemen mee dat er nieuwe vormen en mogelijkheden zijn, maar men moet er wel rekening mee houden dat die reclamepot al helemaal in elkaar is gezakt. Als er dan nog eens een verschuiving plaatsvindt tussen de media door een regulerend kader dat dan plots ook product placement toelaat of andere beperkingen invoert inzake reclame, heeft dat een directe impact op het inkomstenmodel. Dit als concreet voorbeeld van de impact van het regulerend kader.

De milieubeleidsovereenkomst met de sector is een heel goed initiatief.

De versnipperde bevoegdheden vormen wel een probleem voor ons. Het statuut, de erkenningscommissie en de auteursrechten zijn bijvoorbeeld nationale materie. Vanuit de bedrijfswereeld zijn we voorstander van een duidelijke bevoegdheidsafbakening.

Een laatste element dat voor ons van belang is, is dat er wel degelijk mogelijkheden zijn vanuit het regelgevende kader om structureel bepaalde zaken ten goede te keren. In de reguleringssimpactanalyses zou men bijvoorbeeld ook het element communicatie verplicht kunnen opnemen. Hoe communiceren we over deze maatregel en welke budgetten zijn hiervoor nodig?

2. Standpunt van de heer Pol Deltour, nationaal secretaris van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB) en de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ)

De heer Pol Deltour: Geachte voorzitter en leden van de commissie, ik dank u voor de uitnodiging. Ik hanteer voor deze hoorzitting hoofdzakelijk het basisdocument dat ik ook hanteerde op de Staten-Generaal voor de media te Antwerpen, en dat mee werd opgesteld door de drie reguliere vakbonden ACV, ABVV en ACLVB. Dat document is mee ondertekend door de heer Lode Verschingel van de Landelijke Bedienden Centrale (LBC).

Er zijn twee belangrijke redenen voor de uitnodiging. Een eerste is de mediacrisis, waar we intussen heel veel over gehoord hebben en die een meerledige crisis is. Ik heb vandaag van mijn dierbare collega Alex Fordyn veel gehoord over de reclamecrisis en de reclamecijfers die tegenvallen. Het is onze overtuiging dat de crisis dieper zit dan enkel dat. Het is een crisis die te maken heeft met een heel commerciële logica die op dit moment door de mediasector waart. Als je in die context geconfronteerd wordt met een zowel institutionele als conjuncturele crisis, heb je onvermijdelijk te maken met fenomenen die alles nog veel meer op scherp stellen. Dat is op een bepaald moment erg pijnlijk tot uiting gekomen in de vorm van een reeks collectieve ontslagen in de mediasector. Die zijn heel zwaar opgevalen bij iedereen, maar vertellen nog maar een deel van het verhaal. Daarachter zitten nog heel schrijnende toestanden van freelancers in de journalistiek die opzijgeschoven worden zonder dat er veel kabaal over gemaakt wordt. Het gaat bijvoorbeeld ook over de teloorgang van de foto- en beeldjournalistiek. De crisis is zwaarder dan ze tot nu toe werd voorgesteld.

Er is een tweede reden waarom we hier zitten. Die heeft te maken met het mank lopende overleg in de sector. Het is als journalistenvereniging ook niet onze eerste wil om in parlementen en op politieke fora onze problemen uit de doeken te doen en om hulp te vragen. Het is ook onze overtuiging dat de media-

sector in de eerste plaats moet proberen om zelf de problemen op te lossen, door goed overleg en door zelfregulering. We stellen vast dat van de kant van de uitgevers en de mediadirecties in het algemeen dat overleg totaal wordt afgeblokt. We zijn al jaren vragende partij voor gesprekken over bijvoorbeeld het statuut van freelancers, over opleiding, overigens met overheidsgeld gefinancierd, over auteursrechten enzovoort. Het antwoord is telkens niets. Van de kant van de werkgevers is er blijkbaar een totale onwil om op een serieuze manier op een sectoraal niveau over dingen te praten die ons allemaal aanbelangen. Ik denk dat dat een van de redenen is dat we hier zitten, een beetje tot onze spijt, en u moeten lastigvallen met onze problemen.

Het is een meerledige crisis op drie niveaus. De commerciële bedrijfscultuur is heel dominant geworden. De nieuwe media, zoals het internet, stellen institutionele uitdagingen. De gratis pers is ook een zware, relatief nieuwe concurrent voor de klassieke media. Dat heeft de problemen al op scherp gesteld en daar is dan de conjunctuurschok bijgekomen. Het is eigenlijk een reclamecrisis, die niets te maken heeft met de journalistieke 'content'. In de afnamecijfers van het nieuws valt geen daling te bekennen, integendeel. Er wordt meer nieuws dan ooit geconsumeerd. Waar loopt het wel fout? Bij de reclame-inkomsten. Daarvoor kan de journalistiek of de pers in het algemeen niet verantwoordelijk worden gesteld. Maar hoe dan ook zitten we ermee en stelt het een aantal problemen op scherp.

Ik heb de heer Fordyn horen zeggen: "Wat is het probleem?" Dat klinkt alsof er heel weinig aan de hand zou zijn. Daar wil ik serieuze kanttekeningen bij plaatsen. De heer Fordyn zegt dat er op dit ogenblik acht kranten verschijnen in Vlaanderen. Ik kom op iets minder uit. Om te beginnen stel ik vast dat we van veel meer komen. Het Volk is bijvoorbeeld een titel die vrij recent volledig verdwenen is. Van De Gentenaar horen of lezen we weinig of niets meer. Ik kan zo nog titels opnoemen. Ik verwijs daarvoor naar het werk van prof. Els De Bens, die de afname van het pluralisme in de Vlaamse pers heel beeldrijk beschreven heeft.

Zelfs binnen het bestaande aanbod van acht titels, zoals de heer Fordyn het formuleert, moeten we relativeringen maken. Ik hoor zeggen dat je De Standaard hebt en Het Nieuwsblad. Ik stel vandaag vast, en dat komt van de redacties zelf, dat het overgrote deel van de kopij door een eengemaakte redactie geleverd wordt. Er zijn nog altijd verschillen in de afwerking, het coverbeleid en de opiniepagina's, in zoverre Het

Nieuwsblad al een opiniepagina heeft. Maar voor het overige lopen die twee titels zeer gelijk. Bij De Persgroep is er sinds jaren een heel duidelijk beleid aan de gang van integratie van redacties, waarbij De Morgen in belangrijke mate kopij overneemt van De Tijd en Het Laatste Nieuws en vice versa. Ik maak me serieus zorgen over de toekomst van het pluralisme bij ons. Er zijn ook nog twee regionale kranten, Gazet van Antwerpen en Het Belang van Limburg. Ook daar stel je vast dat 80 percent van de kopij volledig gelijk loopt.

Als je eerlijk bent, stel je hoe langer hoe meer vast dat er nog drie krantengroepen overblijven. Op termijn – en dat is een belangrijke reden waarom wij aan de alarmbel trekken – zouden wel eens gewoon drie titels kunnen overblijven. Ik hoor sommige mensen uit de sector zeggen – en dat komt niet van de eerste de beste – dat men in het kader van de crisis en de herstructureringsmaatregelen die moeten gebeuren bijvoorbeeld bij Corelio bezig is om de twee bestaande krantentitels nog meer te integreren om uiteindelijk één titel over te houden. De minder rendabele titel zou worden afgestoten. U kunt er zelf de naam op plakken. Dat zou heel goed uitkomen voor de grote concurrent, De Persgroep, die op dit moment ook een kwaliteitstitel en een populaire titel in de aanbieding heeft. De kwaliteitstitel is daar minder rendabel en de populaire doet het zeer goed. Door de kwaliteitstitel af te stoten zou men enkel de rendabele, populaire titel overhouden.

We voelen aan dat men zo de markt aan het verdelen is. Ik wil uitdrukkelijk vanuit onze vereniging waarschuwen dat dit wel eens aan de gang zou kunnen zijn, vanuit een rendementsdenken. De vraag is hoe lang het zal duren voor we moeten vaststellen dat het met dat pluralisme slecht gesteld is. De heer Aimé Van Hecke maakt in een interview in De Standaard net dezelfde analyse. Ook hij heeft enorm veel schrik dat we binnen niet zo lange tijd zullen ontwaken in een perslandschap met misschien nog drie titels.

Ik hoor de heer Fordyn ook vragen wat het probleem is omdat het aantal beroepsjournalisten bij de kranten de voorbije jaren enkel is toegenomen. We zitten met een stijging van 25 percent in tien jaar. Die cijfers kan ik bevestigen. Het aantal beroepsjournalisten is de jongste tijd blijven stijgen. Maar men moet ook oog hebben voor de verklaring. De voorbije jaren zijn er in de mediasector in het algemeen meer en meer platformen bijgekomen. Ik heb het even niet over echt autonome titels. Ik bedoel met mediaplatformen dat eenzelfde redactie tegenwoordig content levert voor

een krant en voor een website. Meer en meer wordt er op die redactie ook beeld gemaakt, dat ook op de website gepost wordt. Dat brengt weer audiovisuele engagementen met zich mee. Daar zit de belangrijkste reden voor de verhoging van het aantal: de technische diversificatie.

Ik verwijst naar iets wat de heer Jos Bouveroux enkele dagen geleden nog in De Morgen heeft verklaard – en ik citeer hem praktisch letterlijk: “Er zijn nog nooit zoveel media geweest als vandaag, maar ze doen wel ongeveer allemaal hetzelfde.” De vraag blijft of je met de louter kwantitatieve gegevens de volledige analyse maakt. Er is meer aan de hand. De cijfers zeggen niet alles over het pluralisme en de problemen daarmee en ook niet over de kwaliteit en de problemen daarmee. De problemen zitten dieper.

Ik maak tussendoor een technische opmerking. Wat ik zeg, is een recapitulatie van de nota die wij hebben opgesteld voor de Staten-Generaal van de Media van begin maart. Die nota is hier rondgedeeld. Zo kan ik over bepaalde zaken sneller heen gaan. De nota is voorgesteld op de staten-generaal vanuit de beroepsvereniging VVJ samen met de drie kleurvakbonden. Die mensen komen wij elke dag tegen op de werkvloeren. In heel belangrijke mate delen wij dezelfde bekommernissen. Op die manier is het Mediaplatform tot stand gekomen. Het is een hint in de richting van de werkgevers. Als er iets meer sociaal overleg zou zijn tussen uitgevers en journalisten, zouden we misschien iets minder intensief in de armen van de vakbonden worden gedreven.

In elk geval, we hebben samen over die dingen nagedacht. Er zijn wat ons betreft problemen van pluralisme en kwaliteit. Het is de complementaire rol die ik ten aanzien van mijn goede collega Alex Fordyn moet spelen. Wij hebben onvermijdelijk veel meer aandacht voor het sociale facet of het personeelsfacet dan voor het economische discours. Al is het economische ook voor ons belangrijk. We zijn niet blind voor economische wetmatigheden en noodzakelijkheden. We denken enkel dat het sociale aspect ook erg belangrijk is, ook al omdat dit mee bepalend is voor het economische succes van de mediasector. De media draaien voor een groot stuk op mensen. Het is een erg arbeidsintensieve sector, meer dan een autofabriek bijvoorbeeld. In die context is het essentieel dat er ook aandacht besteed wordt aan de mensen die er werken. Daar kunnen en moeten we een belangrijke insteek hebben.

Wat zijn onze vragen aan de werkgevers en de overheid? Onze eerste vragen gaan in de richting van de werkgevers: laat ons toch nog eens serieus praten

over een aantal dingen. Een heel belangrijke vraag aan de mediahuizen is dat ze zouden blijven geloven en investeren in hun producten. Soms hebben we de indruk dat er momenteel wat wordt gedesinvesteerd. Soms neemt dat wat paradoxale vormen aan. Zo zien we dat De Persgroep heel veel investeert in een overname in Nederland. Op zich is het uitstekend dat een Vlaams persbedrijf zich kan uitbreiden met Nederlandse kwaliteitsmedia. Toch vind ik het ironisch dat De Persgroep dan plots de schouders laat hangen als het gaat over de eigen kwaliteitsmerken, De Morgen en de Vlaamse Televisiemaatschappij (VTM), en dat wordt overgegaan tot collectieve ontslagen. Dan gaat het over respectievelijk 26 en 23 mensen. Dat getuigt eigenlijk van een gebrek aan geloof in die media, terwijl daar volgens ons geen enkele reden voor is. De Morgen en VTM zijn kwaliteitsmerken.

Dan is er nog een punt waarop we willen blijven hameren. Ik durf ingaan tegen het betoog dat de werkgevers systematisch voeren. Laat ons er toch maar van uitgaan dat de huidige crisis tijdelijk is, zoals elke crisis, en dat we niet te maken hebben met een situatie die ons eeuwen zal achtervolgen. Soms grenst optimisme misschien aan naïviteit, maar we zullen hier wellicht vrij snel uitgeraken, en misschien sneller dan we denken, als ik Dexia hoor. Ik hoor de uitgevers ook altijd zeggen dat we blind moeten zijn om niet te zien dat de reclamecijfers tegenvallen. Dat klopt: de reclame is altijd het eerste slachtoffer van de crisis. Komt er anderzijds een opleving, dan zijn de reclamecijfers ook altijd weer de eerste cijfers die opveren. Immers, als de bedrijven voelen dat er een heropleving komt, dan is reclame het allereerste waarin opnieuw geld wordt gepompt. We vinden het dus eigenlijk niet gepast om momenteel te desinvesteren en zo zwaar te saneren.

We blijven trouwens vaststellen dat de saneringen die gaande zijn, grotendeels te maken hebben met een heel oud zeer in de sector. Om het ongezoeten te stellen: er wordt veel te slordig omgesprongen met personeel. Oudere journalisten worden veel te snel gedumpt door werkgevers, om te worden vervangen door nieuwe krachten. Ik heb alle respect voor die jonge leeuwen, voor de twintigers en de dertigers die ook bij ons rondlopen en een heel belangrijke toegevoegde waarde hebben in de journalistiek, maar aan het andere einde van het spectrum is er eigenlijk veel te weinig respect voor oudere mensen. Er wordt veel te weinig met die mensen gedaan. Een klacht die ik steeds meer van politici hoor, is dat de journalisten van vandaag toch niet meer zijn wat ze geweest zijn. Ter illustratie wordt dan het volgende voorbeeld gegeven. Als een journalist vandaag naar een politicus stapt, dan is de eerste vraag die hij zal stellen:

waarover gaat het eigenlijk, wat moet ik vragen? Er is ooit een tijd geweest – en ik heb die persoonlijk ook nog meegemaakt – dat journalisten de tijd kregen, en ook het geheugen, de ervaring, de routine, de kennis, de expertise hadden om hun vragen voor te bereiden, om vervolgens met die soms kritische vragen naar politici te stappen. Steeds meer hoor ik politici zeggen dat journalisten zo ver niet meer komen. We moeten dat durven erkennen. Dat heeft te maken met een personeelsbeleid op redacties dat momenteel mank loopt. Laten we dus alstublieft iets doen aan dat slordig omspringen met personeel.

Ik denk echter niet dat journalisten rustig kunnen blijven voortdoen zoals ze bezig zijn. We zijn ons heel bewust van de inspanningen die zullen moeten gebeuren. De allerbelangrijkste uitdaging waarvoor wij journalisten staan, is de technologische revolutie. Die is eigenlijk vrij recent. Die digitalisering van de redactie, de nieuwe technieken die worden ingevoerd, de multimediatisering die het gevolg ervan is: dat alles is ons nog maar recent overvallen.

Journalisten moeten niet alleen tekst leveren, maar ook beeld, en dat niet alleen voor de krant of het magazine, maar ook voor de website. Journalisten beseffen als geen ander dat ze mee moeten daarmee, dat ze moeten investeren, ook in hun eigen kennis en vaardigheden. Dat moet echter op een ernstige wijze worden gesteund door de werkgevers. We vragen hun met aandrang dat er eindelijk eens werk zou worden gemaakt van betere opleidingsmogelijkheden, al dan niet, maar bij voorkeur wel gesteund door de overheid.

De heer Fordyn heeft al verwezen naar wat de Vlaamse overheid in het verleden heeft gedaan. Die steun voor opleiding is een erg belangrijk instrument om te kunnen blijven werken aan de kwaliteit en de toekomst van de media. Omdat we van de werkgevers zelf het deksel op de neus krijgen, willen we de Vlaamse overheid vragen om nu eindelijk ook eens de journalisten daarbij te betrekken. Dat ontbreekt momenteel. Ik denk dat u dat beseft, maar op de ene of andere manier leidt dat niet tot gevolgen. De journalistengemeenschap wordt momenteel nauwelijks of niet betrokken bij het perssteunbeleid. Ik kan aan een aantal dingen denken die zich erg in de marge bevinden, maar structureel is er geen enkele inbreng.

Hoe komt dat? Ik denk dat uitgevers beter dan journalisten in staat zijn om te lobbyen. Ze hebben waarschijnlijk ook betere budgetten om dat te doen. We staan eigenlijk voor een muur wat dat betreft. We vragen dat de VVJ daarbij zou worden betrokken. We

bieden ons alleszins aan voor een gedachtewisseling over dat steunbeleid. Aan Franstalige zijde gebeurt dat enigszins. De Franse Gemeenschap betreft de journalistengemeenschap expliciet bij het steunbeleid voor de pers. Dat lijkt me een vrij normale gang van zaken. Misschien is het hoog tijd dat we ook aan Vlaamse zijde zo ver komen.

Wat kan er nu heel concreet gebeuren? We vragen heel wat dingen waarvoor we eigenlijk terecht moeten bij de federale overheid. Dan denk ik bijvoorbeeld aan verbeteringen aan het sociaal statuut van freelancers. Dat is federale materie. Er is de wet op de auteursrechten, die voor auteurs, maar ook voor journalisten een heel interessante wet is. We stellen echter vast dat de uitgevers die wet in de praktijk compleet hebben uitgehold. De wet stelt dat auteursrechten toekomen aan de auteurs. Bijvoorbeeld voor het hergebruik van journalistiek werk betekent dit dat de journalist in principe recht heeft op een extra vergoeding.

Wij vinden dat eigenlijk een normale gang van zaken, maar we stellen vast dat de werkgevers die wet volledig hebben uitgehold door akkoorden afgedwongen via de arbeidsovereenkomst. Zo trekken ze systematisch die auteursrechten naar zich toe en blijven de journalisten ook weer met lege handen achter. Dat is federale materie. De Vlaamse overheid kan daar, jammer genoeg misschien, rechtstreeks niet veel aan doen.

Wel blijft de Vlaamse overheid een heel belangrijk instrument hebben, namelijk precies die steun aan de pers. Het budget daarvoor is misschien niet zo groot. Ik hoor sommige uitgevers zeggen dat die steun hen zelfs niet interesseert, dat ze sowieso overleven zonder die steun. Dan moet het steunbeleid echter wat worden verruimd, en zich niet enkel beperken tot Kranten in de Klas, overigens een heel nuttig project. Het beleid mag zich niet beperken tot innovatiesteun voor digitale diversificatie en steun voor opleidingen, in de mate dat die vandaag wordt gegeven.

Ik beseft dat dit voor sommigen klinkt als vloeken in de kerk, maar ik stel voor het te verruimen tot heel het beleid van overheidscommunicatie. Daar zit eigenlijk het grote budget. De overheid moet erover durven na te denken dat te koppelen aan een aantal voorwaarden. Dan denk ik dat er heel veel mogelijk is.

Ik beseft ook wel dat dit een dubbeltje op zijn kant is. Het is zeker niet de bedoeling om die overheidssteun te koppelen aan voorwaarden met betrekking tot de inhoud van de berichtgeving. Daarover gaat het niet. Wel gaat het voor ons over een aantal for-

mele voorwaarden en garanties, die automatisch echter ook waarborgen zijn voor kwaliteit. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de eenvoudige voorwaarde dat er op de redactie een redactiestatuut zou bestaan. Momenteel is dat geen formele voorwaarde. Nochtans stellen we in de praktijk vast dat de meeste mediahuizen momenteel een redactiestatuut hebben. We hebben het dus niet over een banvloek. Sommige mediahuizen hebben echter geen redactiestatuut en blijkbaar blokkeren die politiek dat die voorwaarde van een redactiestatuut zou worden opgelegd bij het steunbeleid voor de pers. Dat vinden we jammer. Een reactiestatuut is wel degelijk een heel belangrijke waarborg voor de onafhankelijkheid van redacties. Het is geen Berlijnse Muur, maar een buffer tussen redactie enerzijds en directie, commerciële diensten, reclame- en marketingafdelingen enzovoort anderzijds. Het redactiestatuut kan daarbij helpen. De modellen zijn legio. De VRT heeft een prachtig redactiestatuut. De Morgen heeft er een. De Tijd heeft een prachtig redactiestatuut. De modellen liggen op tafel, alleen zijn er sommigen, zoals Corelio en Roularta, die dat blijkbaar niet zien zitten en de overheid in een houdgreep houden. Dat vinden we jammer.

Er zijn tal van andere mogelijkheden. Waarom wordt die perssteun eindelijk niet eens gekoppeld aan afspraken over freelancers? Het freelancestatuut kan dan wel grotendeels federale materie zijn, maar de Vlaamse overheid kan minstens het perssteunbeleid koppelen aan het bestaan van een conventie die minimaal de rechten van freelancers vrijwaart, bijvoorbeeld in de vorm van een standaardcontract voor freelancers of het hanteren van minimumbarena's voor de vergoeding van freelancers. Van alle professionele journalisten is een op vier freelancer. Daar zouden we die mensen eindelijk een enorm plezier mee doen. Alleen gebeurt het niet. Uitgevers zien dat niet zitten. Men blijft wat dat betreft geloven in deregulering. Vaak wordt ook geschermd met het Europese argument, wat me een vrij zwak argument lijkt. Het perssteunbeleid kan wel degelijk worden gekoppeld aan intrinsieke voorwaarden. Ik heb maar enkele voorbeelden willen aanhalen. Ik wil het daarbij laten. Er is veel meer mogelijk dan op dit moment gebeurt, alleen moet er eindelijk eens werk van worden gemaakt. De Vlaamse overheid kan wel degelijk een heel belangrijke rol spelen in dit verband.

3. Standpunt van de heer Luc Vandenhoeck, afgevaardigde ACOD VRT

De heer Luc Vandenhoeck: Zoals de heer Deltour al heeft gezegd, is er een intense samenwerking tussen de journalistenbond en de diverse vakbonden in de media. Ik zal dan ook een aantal bedenkingen maken die de heer Deltour al heeft aangeraakt, of anderszins heeft verwoord.

Ik geef enkele cijfers. Ik beperk me tot de audiovisuele media. In de Vlaamse audiovisuele media werken er in totaal ongeveer 5000 mensen, van wie 2800 bij de VRT en 2200 die onder paritair comité 227 vallen.

De omzet van de audiovisuele sector is ongeveer even groot als die van de printmedia. Het gaat om 1,2 tot 1,3 miljard euro op jaarbasis. De productiehuisen zijn een belangrijke partner. Zij hebben een jaarlijkse omzet van 130 tot 140 miljoen euro. De kleine helft daarvan wordt afgenomen door de VRT. De reclameinkomsten van de media bedragen volgens de cijfers van de reclameregies 1.680.000.000 euro. Daarvan gaat ongeveer de helft naar radio en televisie. 10 procent gaat naar radio, 40 procent naar televisie.

Ik geef enkele beschouwingen vooraf over de crisis in de media. Wij herkennen ons volledig in het standpunt van de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België, die al verscheidene acties heeft gevoerd, waarvan een aantal in een gemeenschappelijk vakbondsfront. Het uitgangspunt daarbij is de stelling dat het niet de werknemers zijn die moeten opdraaien voor de crisis. Ik zal hier geen uitgebreide analyse maken van het internationale kapitalisme, maar het onverantwoorde gedrag van de topbankiers is in ieder geval een belangrijke factor geweest. De crisis dijt uit over alle sectoren. De topbankiers dragen niet de gevolgen, wel de werknemers. Er zijn ontslagen, er is inkomensverlies, en ze dragen ook via de groeiende openbare schuld de kost van die crisis. Terwijl de verantwoordelijken dikwijls met grote beloningen en straffeloos het schip verlaten. Of ze krijgen zelfs opnieuw de touwtjes in handen.

Ook in sectoren die veel minder door de crisis worden getroffen, gebruiken de werkgevers en bedrijfs-

leiders de algemene crisissfeer om herstructureringen te motiveren en door te duwen. Die waren er anders ook gekomen. Ze doen dit niet vanuit het oogpunt het bedrijf te redden maar gewoon om winst te maken.

De audiovisuele sector is, met uitzondering van de VRT, een jonge sector waar de collectieve bescherming van de werknemers nog in de kinderschoenen staat. En ook op de VRT is door de omschakeling van statutaire naar contractuele tewerkstelling heel wat veranderd op sociaal vlak.

De crisis in de audiovisuele mediasector is natuurlijk niet te vergelijken met de ravages die zijn aangericht in de industriële sectoren. Dat is echter geen reden om de problemen niet in kaart te brengen en te ijveren voor een correcte aanpak.

Media is geen product als een ander. Dat staat ook in de gemeenschappelijke platformtekst van de VVJ en de vakbonden. Informatie, cultuur, educatief verantwoorde programma's voor kinderen en jongeren en educatie behoren tot het democratisch surplus van onze samenleving. Het is een plicht van een democratische samenleving om haar burgers hiermee te bedienen. De drijfveer van een programmamaker, een kunstenaar of een journalist is niet geld of de noodzaak om via zijn arbeid te voorzien in zijn levensonderhoud en in dat van zijn gezin. De drijfveer van een creatieve persoon is de wil om iets moois, iets interessants, iets leerrijks aan te bieden aan zijn medemens. Toen Gert Verhulst zijn vriend Samson creëerde, werkte hij op de VRT en was hij absoluut niet bezig met het succes of de winst van zijn eigen productiehuis. Hij wou de kinderen boeien. Toen Bart en Tom hun 'Schalkse Ruiters' op tv-kijkend Vlaanderen loslieten, was er nog geen sprake van woestijnvissen of exclusiviteitscontracten.

De heer Deltour heeft al een aantal argumenten aangebracht om te staven dat de crisis niet alleen financieel-economisch of technologisch is. Ik wil in dat verband enkele bedenkingen naar voren brengen. Er zijn vier invalshoeken om het over de crisis te hebben: de financieel-economische, de technologische, de democratische en de sociale. Traditioneel wordt gefocust op het economische en technologische, maar als vakbond willen we ook de aandacht vestigen op de schade die de crisis veroorzaakt op democratisch en sociaal vlak. Deze schade verdiept op zijn beurt de crisis.

Ik ben het volledig eens met de heer Deltour: de mediasector is op het vlak van de financieel-economische structuur fundamenteel veranderd. Twintig

jaar geleden waren de krantenuitgevers verbonden met een ideologische stroming en was er de openbare omroep. Nu zijn er enkele grote groepen met belangen zowel in de print als in de audiovisuele sector. De Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) heeft een zeer interessante brochure uitgegeven. Daarin zien we dat een zestal groepen de media controleren, zowel de audiovisuele media als de dag- en weekbladers. Voor deze kapitaalgroepen geldt veel meer de logica van elk bedrijf, namelijk het maximale rendement, dan het bijdragen tot een betere democratische samenleving. De vervlechting met en de afhankelijkheid van reclame-inkomsten en marketing drijven de mediasector naar de risico's van de vrije markt. Wanneer heel het systeem davert op zijn grondvesten, wat we bij deze crisis toch wel kunnen zeggen, komen ook de brokken los in de mediabedrijven en ze vallen daar op de hoofden van het personeel.

Nieuwe technologieën creëren nieuwe mogelijkheden en nieuwe media. In plaats van deze nieuwe kansen te benutten voor een beter aanbod aan de burger en voor meer mogelijkheden en leefbaarder werkomstandigheden voor de mediawerkers, worden de nieuwe technologische mogelijkheden vooral bekeken vanuit het oogpunt van de financiële opportuniteit. Gevolg is: meer stress voor de medewerkers en laagwaardiger aanbod voor het publiek. Alles wat snel en sneller kan worden gemaakt en verspreid, is oké. Alles wat meer diepgang, achtergrond, napluizen en dubbel checken vergt, wordt problematisch.

De concentratie in de sector en de eenzijdige toepassing van de nieuwe technologieën bedreigen het democratische surplus. Eén redactie die verschillende platformen of bladzijden in verschillende kranten vult, dat vermindert de rijkdom van verschillende invalshoeken en meningen. De marketeer vervangt de deskundige. Niet de inhoud is belangrijk, wel de kans om de aandacht van kijkers en luisteraars te trekken.

De werkdruk en de onzekere contracten waren in de sector al langer toegenomen, maar de crisis heeft nu ook de kwaal van de ontslagen geïntroduceerd. De onzekerheid over de toekomst neemt toe bij alle collega's. De crisis legt de zaken bloot zoals ze echt zijn en geeft ons de kans fundamentele keuzes te maken.

Maatschappelijke noodzakelijke diensten, die ik al heb opgesomd, in de handen geven van de markt: dat is risicogedrag. Net zoals dit geldt voor de gezondheidszorg of het onderwijs, geldt dit ook voor de media. Het uitgebreide media-aanbod komt in gevaar doordat de hele sector te afhankelijk is van de kwetsbare reclame-inkomsten.

Het sluimerende debat over het kwaliteitsverlies komt in alle scherpste naar voren. De sluipende onvrede over de vermarkting van de media wordt geconfronteerd met nieuwe aanvallen op de kwaliteit en het pluralisme.

De eerste stappen die gezet zijn in het kader van het paritair comité 227 om de loon- en werkvoorwaarden in de audiovisuele sector te reguleren, worden doorkruist door de problemen van het behoud van de tewerkstelling. In plaats van meer komt er minder zekerheid voor de collega's in de private audiovisuele sector.

De enige stabiele factor is de openbare omroep. De keuze van de Vlaamse overheid om de afgelopen twintig jaar te blijven investeren in de VRT als motor van de Vlaamse audiovisuele sector is de juiste gebleken. En ik zeg dat niet als afgevaardigde van een VRT-vakbond ter verdediging van mijn eigen werkgever of van mijn eigen huis, maar omdat een objectieve analyse vanuit syndicaal en democratisch oogpunt tot die conclusie leidt. Die conclusie is ook terug te vinden in de gemeenschappelijke brochure van de VVJ en de drie vakbonden waarnaar de heer Deltour heeft verwezen. In de Verenigde Staten gaan stemmen op om non-profitfondsen te creëren om de kwaliteitsmedia te behouden. In Vlaanderen hebben we een grote openbare non-profitorganisatie die we kunnen en moeten benutten om beter uit de storm te komen.

Inspanningen van iedereen zijn nodig om te voorkomen dat het personeel het slachtoffer wordt van de crisis of van de crisismanipulatie. Media is mensenwerk en men is geen goede werkgever als men denkt dat besparen op personeel een juiste oplossing is. Er is de voorbije jaren enorm geïnvesteerd in de opleiding van mensen. Vele jonge medewerkers hebben zichzelf vanuit de praktijk gevormd, de meer ervaren collega's hebben zich door de verandering van de technologieën moeten bijscholen. Al dat menselijk kapitaal moet gekoesterd worden en niet worden blootgesteld aan besparingen.

Er is geen oplossing mogelijk voor de crisis in de media zonder de inbreng van de vertegenwoordigers van het personeel: vakbonden, journalistenbond, redactieraden en anderen. Daarom appreciëren we het dat we hier gevraagd zijn om te spreken en dat we als vakbond het woord hebben gekregen op de Staten-Generaal. Maar ook in de structurele organen dient de vakbond als grootste en als betrokken sociale organisatie vertegenwoordigd te zijn.

Ik wil hier ten aanzien van de Vlaamse overheid, die ook mijn werkgever is, een pleidooi houden om de openbare omroep te ondersteunen als waarborg voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de sector. Pogingen, waarover in de wandelgangen wordt gesproken, om zowel de totale financiering als de openbare opdracht, zoals geformuleerd in de beheersovereenkomst, af te bouwen, zijn signalen in de verkeerde richting. De VRT stelt een groot deel van de werknemers van de Vlaamse audiovisuele sector te werk. De bestellingen bij de productiehuisen en de facilitaire bedrijven, samen goed voor ongeveer 80 miljoen euro, komen overeen met een tewerkstellingsvolume op jaarbasis van 600 voltijdse equivalenten. Een afzwakking van de VRT en het op een onduidelijke en onzekere manier meer middelen naar andere spelers laten vloeien, komt neer op het trekken van de verkeerde lessen uit het verleden en uit de actuele crisis. De overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen en de instrumenten die hun deugdelijkheid hebben bewezen, gebruiken.

Het voorstel van de VRT-directie op de Staten-Generaal voor meer samenwerking met andere mediaspelers moet ernstig worden genomen. De VRT is afgestapt van een concurrentiemodel en wij hopen dat zowel de overheid als de VRT-directie de VRT gaat gebruiken waarvoor een openbare dienst dient, namelijk om het geheel van de gemeenschap te dienen.

De crisis moet ons aansporen om het debat over de kwaliteit in de diepte voeren. Het is niet omdat het crisis is dat nu de thema's van meer onderzoeksjournalistiek, meer achtergrondinformatie, meer echte tegensprekelijkheid in de meningen, de berichtgeving over Europa, de onafhankelijkheid van de redactie en de plaats van de hoofdredacteur niet aan bod zouden kunnen komen. Het is niet een kwestie van alle hens aan dek en redden wat er te redden valt. De crisis is het moment om het debat over al die zaken ten gronde te voeren. Wij moeten inzake kwaliteit en diversiteit lessen trekken uit het feit dat we alles overlieten aan de vrije markt. In deze onzekere tijden hebben alle burgers nood aan meer kwaliteit in de media. De cijfers leren dat de Vlaamse burger naar de media grijpt om zich te informeren over deze wereld. Hij heeft recht op goede informatie en op goede achtergrondinformatie en niet alleen op een snelle hap. Wij zijn er voorstander van dat ook in het debat over kwaliteit in de media de VRT als openbare partner meer een voortrekkersrol speelt dan nu, zowel in het debat zelf als in de concrete realisatie.

Toch een afsluitertje over het nieuwe Mediadecreet: het is mijn bescheiden mening dat de aanpassing ervan, in het begin van dit jaar goedgekeurd door het Vlaams Parlement, nog leed aan de ziekte van de voorbije twintig jaar, namelijk het eindeloze geloof in de markt. Alle aandacht gaat naar het meer mogelijk maken voor de commercie. Het democratische aspect is zo goed als ondergesneeuwd. U weet dat de vakbond Europa niet ziet als grootste voorbeeld van het sociale denken. Maar in de Europese richtlijn die mee aan de basis lag van het herschrijven van het Vlaamse Mediadecreet was er toch een groter evenwicht tussen democratie en commercie.

4. Standpunt van de heer Dirk Vanhegen, namens de Private Omroep Federatie (POF)

De heer Dirk Vanhegen: Mijnheer de voorzitter, ik zal in mijn exposé een andere klemtoon leggen. Ik heb het niet zozeer over het journalistieke dan wel over de situatie van de private omroepen die de POF vertegenwoordigt.

Wij vinden deze hoorzitting een goed initiatief. Toch willen wij opmerken dat hier een aantal sectoren, die in het hele mediadebat belangrijk zijn, niet zijn uitgenodigd. Zij zouden toch moeten worden gehoord. Ik denk aan de magazines, waar de situatie toch nog anders is dan bij de kranten. Ik denk aan de radio-markt, de audiovisuele omroep, productiehuisen, facilitaire bedrijven, waar de impact van de economische crisis niet onbelangrijk is en veel duidelijker is. De openbare omroep, een belangrijke speler, ontbreekt hier ook. En dan zijn er nog de kabeldistributeurs.

De heer Dany Vandenbossche: Het klopt dat hier een aantal spelers niet vertegenwoordigd zijn. Maar het is interessant om de verslagen van de hoorzittingen in het kader van het nieuwe Mediadecreet te lezen: daar waren ze wel allemaal (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nrs 2014/3 en 10). De situatie van de vrije radio's en van de regionale televisies is daar vrij uitgebreid aan bod gekomen.

De heer Dirk Vanhegen: Daarom wil ik het in mijn exposé wat opentrekken. Het gaat hier niet om de verzuchtingen van één specifieke televisieomroep, zoals de Vlaamse Media Maatschappij (VMMa) of Vitaya, het gaat om wat er leeft bij de commerciële radio- en televisieomroepen in het algemeen.

We leven in een financiële crisis, gecombineerd met een economische crisis. Ik zal dat niet herhalen maar ik wil er wel iets aan toevoegen: de volksvertegenwoordigers stellen dat wij dat toch al eens hebben meegemaakt. Ja, veel mediagroepen hebben dat al meegemaakt. Veel uitgevers zullen toegeven dat ze al dips hebben meegemaakt in de rekruteringsmarkt. We hebben al meegemaakt dat het opeens minder ging in de jobadvertenties. We hebben altijd zaken gehad waar het goed ging en zaken waar het minder goed ging. Maar nu is het probleem dat het overal minnetjes kan zijn. Vroeger compenseerden de zaken elkaar. Dat zie je aan de structuren van de grote mediagroepen: ze investeren in radio, ze zijn aanwezig in kranten, ze zijn aanwezig in het audiovisuele. Veel van die modellen bij Persgroep, Concentra, Roularta zijn op die manier gestructureerd. Ze hebben gedi-versifieerd. Vroeger kon die diversificatie gedeeltelijk compenseren, maar nu valt het toch tegen.

Wij huiveren van het woord 'mediacrisis'. Er is een economische crisis waaronder ook economische mediabedrijven te lijden hebben.

De opmerking dat het hier op dit moment slechts over een aantal jobs gaat, is terecht. Er zijn daar ook wat verschuivingen bij. Ik zou dat dus willen nuanceren.

Wat de advertentiemarkt betreft, wil ik wijzen op de dramatische vorm die de crisis aanneemt. Het verschilt van mediatype tot mediatype, maar op dit moment zitten we qua reclame-inkomsten tussen de -15 en de -40 percent. Afhankelijk van of het nu over tv-reclame gaat of over magazines of kranten: in een aantal sectoren is de situatie zeer ernstig en zelfs dramatisch. Ik heb nog niemand met een glazen bol ontmoet die mij zegt dat het in de tweede helft van het jaar beter zal gaan. Het is voorbarig om op dat vlak conclusies te trekken. Wij gaan ervan uit dat 2009 een verschrikkelijk jaar zal zijn.

De Vlaamse mediabedrijven zijn financieel gezond. Zij worden niet geleid door private equity-fondsen of door banken of pensioenfondsen; neen, zij worden nog altijd geleid door uitgevers. In een internationale context is dat belangrijk. De Vlaamse mediabedrijven hebben zich in het verleden zeer flexibel opgesteld. Zij zijn ook altijd expansief geweest. Zij hebben altijd nieuwe dingen willen doen, investeren, nieuwe projecten opzetten. Zij zijn ook innovatief. Ik denk aan de productontwikkelingen die we hebben gedaan. Twee van de grote mediagroepen hebben geïnvesteerd in nieuwe drukkerijen. Je kunt ze fysiek zien als je van

Antwerpen naar Gent rijdt, of in West-Vlaanderen. Op dat vlak blijven we niet achter. Je ziet dat men wat tv betreft investeert in technologische vernieuwingen. De digitalisering is een nieuwe uitdaging.

Wij hebben een vrij innovatief medialandschap, dat op dit ogenblik nog altijd gezond is. Er is veel mediaconsumptie. Er wordt, in vergelijking met het buitenland, in Vlaanderen vrij veel naar tv-journaals gekeken. In het audiovisuele is er inzake consumptie geen probleem. We hebben veel journalisten, die veel nieuws leveren op veel platformen. Er is een grote diversiteit in het aanbod. We hebben een zeer gefragmenteerde of gecibleerde markt, met een aantal mediaspelers op tv: VMMA, Vitaya, SBS en nog een aantal regionale tv's en nichezenders maken dat de Vlaming een tv-aanbod heeft dat de vergelijking met het buitenland kan doorstaan. Er zijn kwaliteitsvolle producten. Ook daar onderscheidt de commerciële sector zich van het buitenland. Er is nog altijd de intentie om kwaliteitsvolle producten te brengen.

De uitdaging voor de grote groepen is dat wij multimediale bedrijven worden. Dat klopt. Wij zijn op de digitale boot gestapt. De platformen, de convergentie... Je kunt het nieuws eerst lezen op het internet, dan kun je het horen op de radio, 's avonds kun je het tv-nieuws zien, je kunt het on demand opvragen op het internet: dat soort van zaken vormt de uitdaging waarmee we worden geconfronteerd. Daardoor moeten we zeer flexibel zijn in een voortdurend veranderende omgeving. We worden regelmatig geconfronteerd met totaal nieuwe mediafenomenen. Van de uitgevers wordt verwacht dat ze daarop inspelen.

In de commerciële bedrijven gaat de inkomstendiversificatie zeer ver. Vroeger had VTM, de VMMA voor 80 tot 90 percent alleen maar reclame-inkomsten. Dat was dan de klassieke 30 secondenspot. Nu is dat nog maar 63 tot 65 percent. Mediabedrijven gingen in het verleden, en gaan nu nog altijd, wel degelijk op zoek naar inkomstendiversificatie teneinde minder afhankelijk te zijn van één vorm van commerciële inkomsten.

De uitdaging zal de consolidatie zijn en het behoud van de Vlaamse eigenheid. We zullen een evenwicht moeten vinden tussen privé en openbaar. Ik zal hier wat dat betreft vanuit de POF geen nieuwe standpunten verkondigen. Onze standpunten zijn gekend. Men kent ons standpunt over de verhouding tussen privé en openbaar.

Wat verwachten wij van de overheid? Wij verwachten zuurstof om te ondernemen. Wij verwachten een ondersteunend beleid. Er zijn heel veel initia-

tieven genomen. Ik denk aan het Vlaams Audiovisueel Fonds en aan de steun die we krijgen vanuit de omroepen voor de ondertiteling voor doven en slechthorenden. Wij hopen alleen maar dat deze initiatieven kunnen worden geëvalueerd en voortgezet. Wij blijven vragen om geen betutteling te hebben. Wij vragen een duidelijke omschrijving van de taak van de openbare omroep en een afbakening van het budget in verhouding tot die taak. Wij blijven dat herhalen. Ik stel tot mijn grote consternatie vast dat hier in bepaalde nota's wordt geschreven dat er naar een evenwicht wordt gestreefd, dat er minder confrontatie is. Voor mij bestaat de confrontatie erin dat ik elke avond reclameblokken op de VRT zie. Het houdt niet op. Daar moeten we toch echt eens vragen hoe dat nog altijd mogelijk is, ondanks de signalen vanuit de private omroep, de discussies in het Vlaams Parlement daarover en de duidelijke politieke consensus die daarover bestaat.

Wij pleiten voor een duurzame overheidscommunicatie. Daar wil ik toch wat tegenspreken. Ik stap even uit mijn rol van woordvoerder van de private omroep om vanuit mijn eigen ervaring met de regionale televisieomroepen te spreken. De nationale reclame-inkomsten voor regionale televisie bedragen 5 miljoen euro, en de Vlaamse overheid besteedt het ene jaar 300.000 euro en het volgende jaar 1 miljoen euro. Dit jaar hebben we nog bijna niets gehad, en dat betekent dat het op dit moment met de regionale televisie erg gesteld is. Op dit moment zitten we aan min 30 tot min 40 percent qua nationale reclame, die voor een groot deel bepaald wordt door de overheid, die bovendien niet investeert.

Ik geef u een voorbeeld van hoe concreet de overheidscommunicatie kan zijn. De krantenfederatie heeft dat aangetoond, maar het gaat evengoed op voor radio en tv. Als je het ene jaar aan 4 miljoen euro zit, en het andere jaar aan 2 miljoen euro, is dat een serieuze vermindering. En die vang je niet zomaar op. Daarom pleiten wij voor duurzaamheid en continuïteit. Rekening houdend met het feit dat je overheidscommunicatie wel degelijk moet evalueren, bijsturen en professionaliseren, meen ik dat de overheid in het verleden al vaak ook een destabiliserende factor is geweest.

Wij blijven pleiten voor zelfregulering in de mediasector. De Jury voor Ethische Praktijken inzake Reclame (JEP) en de Raad voor de Journalistiek functioneren goed. JEP heeft zelfs een Europese award gekregen voor de manier waarop hij aan zelfregulering doet op het vlak van advertenties. Wij pleiten voor een bestendiging van die zelfregulering, in plaats te vervallen in modellen van de waakhond en de VRM.

Onze aandachtspunten zijn niet nieuw, maar we stellen vast dat de economische crisis bij heel wat media-bedrijven hard toeslaat.

5. VRAGEN VAN DE COMMISSIELEDEN EN ANTWOORD VAN DE SPREKERS

De heer Carl Decaluwe: Eerst en vooral: dank aan alle sprekers voor de toelichtingen en standpunten.

Mijnheer Deltour, ik ben het volledig eens met uw analyse. Er is een commerciële logica in de geschreven pers, maar ook – de mensen van het ABVV hebben daarnaar verwezen – in de audiovisuele media. Als je natuurlijk tegelijk hoofdredacteur en marketeer van het jaar bent, dan weet je wel in welke richting de geschreven pers gaat. Wat mij intrigeert, is het element van de economische en financiële crisis. Bij de eerste contacten die de minister-president had met een aantal uitgevers, stelde hij vast dat men eigenlijk niets vraagt.

Het gaat hier uiteraard om bedrijven, vaak ook bedrijven die meer zijn dan alleen maar een krant of een televisiezender. Als de overheid een inspanning doet, hetzij via Kranten in de Klas, hetzij via steun aan journalisten, moet dat onder een aantal voorwaarden gebeuren. Wij pleiten ervoor om dat te koppelen aan een statuut. Het moet gedaan zijn met de uitbuiting van freelance journalisten en zo meer. Het statuut is weliswaar federale materie, maar als we hier steun geven aan een bepaald bedrijf, kunnen we daar wel al een aantal voorwaarden aan koppelen.

We geven al 1 miljoen euro voor de opleiding van journalisten. Ik zou daar graag al eens een evaluatie van zien, zowel door de journalisten zelf als door de uitgevers. Ik hoor namelijk dat men die steun deels gebruikt voor opleiding, maar ook voor de aankoop van infrastructuur en computers. Dat is volgens mij niet de bedoeling.

Een tweede link die vaak wordt gelegd in deze discussie, is die naar de kwaliteit van de media. Wat kunnen we daaraan doen? Als we als overheid investeren in de geschreven pers en in de opleiding van journalisten, zou dat geld dan niet beter rechtstreeks naar de Journalistenbond gaan in de plaats van naar de bedrijven, die het misschien gebruiken om de balans op te kalefateren? Ik druk het misschien wat scherp uit, maar het is belangrijk dat we daar wat meer inzichten in kunnen krijgen.

Wat is kwaliteit van de media? Wat suggereert u om daar aan te doen? In het voorstel van resolutie van de heer Caron (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 2227/1) lees ik bijvoorbeeld: “De kwaliteit van de media is rechtstreeks afhankelijk van het aantal journalisten dat de redacties bevolkt.” Ik vind dat compleet onjuist. De kwaliteit van De Tijd, een krant die met weinig journalisten werkt, is optimaal in vergelijking met sommige andere kranten die met veel meer journalisten werken.

Wat is objectieve kwaliteit? Hoe zien jullie dat? Ik stel vast dat kranten tegenwoordig vaak met semiwetenschappelijke enquêtes naar buiten komen. Ik vind dat geen goede manier om journalistiek te bedrijven. Dat heeft ook weer te maken met de commercialisering. Men koppelt er dan nog een gratis treinticket aan enzovoort. Dat gebeurt allemaal. Dat is eigenlijk ook product placement.

De heer Fordyn pleit voor meer advertenties rond die reguleringsimpactanalyse (RIA). Ik heb daar mijn twijfels over. Ik vind wel dat er meer advertenties moeten komen met objectieve informatie. Maar ook dat roept vragen op. Ik verwijs naar het voorbeeld van het grond- en pandenbeleid. Bepaalde immobiliënkantoren hebben grote advertenties gepubliceerd om het voorstel van de overheid aan te vallen. Als de overheid dan een louter informerende advertentie plaatst om het decreet aan te kondigen, is het maar de vraag of dat de juiste aanpak is.

Een andere vraag is hoeveel geld er naar tussenbureaus gaat, wanneer we advertenties plaatsen. Heel wat van die middelen van de Vlaamse overheid blijven immers kleven aan tussenstadia. Moeten we dat dan niet op een andere manier organiseren, om de kwaliteit van de pers en de journalisten effectiever te ondersteunen? Wat verstaat u onder het behoud en de verhoging van de kwaliteit van de pers?

De media hebben ook een verantwoordelijkheid ten aanzien van de maatschappij, en ik stel vast dat men die verantwoordelijkheid op een aantal punten niet meer opneemt. Op die manier is men ook voor een deel verantwoordelijk voor de verzuring in de maatschappij. Men vergroot kleine zaken soms enorm sterk uit. Wanneer de verkiezingen naderen, maken veel kranten er ook een sport van om de inkomens van de politici te publiceren. De heer Dany Vandenbossche heeft het daar in een plenaire vergadering al eens over gehad. Zo voeden de kranten de antipolitiek. Men duidt die gegevens niet, het verschil tussen bruto en netto is niet duidelijk enzovoort. Ik noem dat antipolitiek, want voor de Vlaming is elke euro die een politicus verdient, er één te veel.

Waarom doen de media dit? Omdat de mensen het graag lezen. Maar ondertussen vergeten de media hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de democratie. Op die manier ondergraaft men de democratie. Als wij met belastinggeld steun geven aan de mediasector, vind ik dat wij als overheid ook iets mogen terugvragen. Dat moet natuurlijk passen in een breed kader. We gaan geen zaken opleggen, maar men moet wel zijn verantwoordelijkheid opnemen. De verantwoordelijkheid van de media voor de verzuring van de maatschappij moet mijns inziens bij dit debat betrokken worden.

Het moet allemaal flitsend zijn en zeer snel gaan. Er zijn ook alsmat minder journalisten op de redacties, en de journalist moet 's morgens specialist zijn in het mestactieplan en 's namiddags in de hervorming van het onderwijs. Intellectueel kan dat allemaal niet. Het moet allemaal snel gaan, en dan is het te begrijpen dat er fouten worden gemaakt.

Ziet u een mogelijke piste om, met betrekking tot die extra ondersteuning, rechtstreeks naar de journalisten iets te doen? Kan men eventueel ook de koppeling maken met het redactiestatuut? Kan er iets gekoppeld worden aan de tewerkstelling? Toen ik hier in 1995 binnenkwam, waren alle kranten hier altijd aanwezig bij de plenaire zittingen. Vandaag zie je hier, de scandalitis niet te na gesproken, nooit iemand. En toch zullen alle parlementsleden straks weer punten krijgen in de kranten. Wie heeft goed gepresteerd, en wie niet? En dat terwijl je die journalisten nog nooit gezien of gesproken hebt.

Dat is een element dat moet meespelen in een debat over de toekomst en de verantwoordelijkheid van de media. Het gaat immers over veel geld. Hoe zien jullie dat? Zijn er eventueel concrete voorstellen?

De heer Dany Vandenbossche: Ik wil even aanvullen dat ik De Standaard heb aangeschreven met de vraag om mij de weddes en de vergoedingen mee te delen van de bestuurders en de redactieleden van de krant. Ik heb die cijfers niet gekregen. Dat scheen vertrouwelijke informatie te zijn.

Mevrouw Margriet Hermans: Ik wil alle sprekers bedanken voor hun uiteenzettingen en de grote hoeveelheid informatie die ze ons hebben gegeven. Ik heb wel nog een aantal bedenkingen en vragen.

We maken ons terecht zorgen om de kwaliteit van de media, de journalistiek en de communicatie. In deze crisistijden moet het immers allemaal veel sneller gaan, met minder mensen. Ik ben ook al jaren bezorgd over alles wat freelance is. Ik kom daar straks op terug.

We zitten nu in een crisisperiode, maar ik vermoed dat er in het verleden ook altijd golven van betere en mindere tijden zijn geweest, met meer en minder abonnees, meer en minder reclame-inkomsten. Bestaat er geen mogelijkheid om een reservepot aan te leggen voor mindere momenten? Ik ben er zeker van dat we uit deze crisis zullen raken, maar als zich dat nog eens herhaalt, zou er een soort reservepot moeten zijn om zo'n mindere periode te overbruggen.

Ik vind het terecht dat de Vlaamse overheid ondersteuning geeft aan de media, maar ik heb daar toch ook een aantal bedenkingen bij. Wij, politici, worden telkens weer gepakt op ons inkomen, hoeveel we uitgeven aan campagnes en dergelijke meer. Men maakt constant ons financiële plaatje op, terwijl dat helemaal niet hoeft, want het staat elk jaar in het Staatsblad. Het is al zo ver gekomen dat het mij tegen de borst stoot wanneer ik zie dat een volledige krantenpagina wordt ingenomen door een mededeling van de Vlaamse overheid. "Hebben ze weer geld te veel?", is de reactie van de mensen dan. Ze hebben het zover gekregen dat de mensen daar zo over gaan denken. En daarom moet u, mensen van de pers, eens nadenken over andere manieren om de overheidscommunicatie op een aanvaardbare, toegankelijke en vlottere wijze aan te bieden. Op de huidige manier vind ik het niet echt goed.

U moet ook rekening houden met het feit dat de Vlaamse en andere overheden zelf heel wat communicatiemiddelen ontwikkeld hebben, waarmee zij de burger rechtstreeks proberen te bereiken.

Het is uiterst belangrijk dat wij zo veel mogelijk informatie geven aan de burgers. Maar eerst creëert de pers de indruk dat de overheid geld op overschot heeft, en vervolgens voeden wij dat imago door op deze manier aan overheidscommunicatie te doen. We moeten dat verfijnen, en ik nodig u uit om dat eens onder de loep te nemen.

Mijnheer Deltour, ik begrijp het fundament van uw pleidooi. Ik kom uit een heel andere sector, maar ik weet hoe gevoelig dit allemaal ligt. De hele sector is gevoelig voor de snelheid van de media. Media zijn heel alert, alles moet heel snel gaan, en mensen achten een carrière van dertig, veertig jaar bijna niet meer haalbaar.

Het redactiestatuut vinden wij heel belangrijk. Binnen onze partij is bijvoorbeeld Dirk Sterckx daar een permanent verdediger van. We moeten daar nog meer over nadenken en suggesties doen. Er moet ook een nieuw statuut gevonden worden voor de freelancers, want op dit moment zijn die mensen loslopend wild.

De ene maand moeten ze in het weekend werken en overuren draaien, en de volgende maand hebben ze geen werk. Dat is weliswaar een beetje eigen aan de media, maar voor die mensen zijn het vaak heel stresserende toestanden.

Ik ben een verdediger van de auteursrechten in een partij waar dat heel moeilijk is. Er wordt altijd gezegd dat de uitgeverijen alle auteursrechten meepakken. In de muzieksector is dat ook zo. Zij nemen ook de verantwoordelijkheid voor de distributie en de public-making. Er valt echter wel een logische of billijke afspraak te maken. Maar we moeten zelf een suggestie doen over de billijkheid daarvan. Ik las onlangs een artikel over de digitalisering van alle kranten. Die is goed op weg. Maar die evolutie stopt ergens in de jaren negentig toen er wetten op de auteursrechten gekomen zijn, want daar geraken ze niet uit. Ze kunnen bepaalde zaken niet op het internet zetten, want ze weten niet hoe het moet met de auteursrechten. Als auteursrechten een hindernis zijn om bepaalde informatie publiek te maken, moeten we die niet afschaffen, maar wel herbekijken. Er moeten billijke suggesties komen vanuit de sector. SABAM, dat de auteursrechten int, zit met hetzelfde probleem in de muzieksector. Als zij in de problematiek niet gaan actualiseren, maken ze zichzelf kapot.

Vele mensen zien die auteursrechten als een last. Wat denken die artiesten? Ze hebben hun plaatjes en hun optredens. Wanneer het artikel geschreven is, zijn de auteurs ervoor betaald. Wat zitten ze nog te zaniken over auteursrechten? Zo denken vele mensen. Ik verdedig de auteursrechten, maar maak ze aanvaardbaar en verkoopbaar voor alle partijen.

De heer Vandenhoeck bewonder ik omwille van zijn pleidooi en zijn trouw aan zijn personeel, maar we moeten een beetje realistisch zijn. De mediasector is blits. Het gaat heel snel. Is het de dag van vandaag nog mogelijk om een levenslange carrière in de mediasector te hebben? Ik zeg niet dat oud out is. We mogen ervaring niet weggooien. Maar is het nog haalbaar om een carrière van dertig jaar uit te bouwen in de media? Maar wat zijn de alternatieven? Veel mensen stappen in die wereld en weten dat ze vroeg of laat gedumpt zullen worden. De periode van Regine Clauwaert met een levenslange mediacarrière is echt wel voorbij. Maar misschien kunnen er suggesties komen vanuit de sector om de zaken wat soepeler te maken.

De media gaan snel. Helaas is er ook een vervlakking. We lezen enkel nog titels. Er worden bijna geen artikels meer gelezen. Dat vind ik bijzonder spijtig, maar ik weet niet of we daar zo meteen een oplossing voor kunnen vinden.

De heer Bart Caron: Aan de financiële steun koppelt u, mijnheer Deltour, enkele interessante pistes en mogelijke voorwaarden. Ik wil uw mening over iets vragen. Het valt me op dat het verhaal van steun door de uitgevers negatiever wordt bejegend dan door de mensen die in de pers werken. Vreemd genoeg hoor ik dat de uitgevers geen steun willen en zeggen de werknemers dat die steun zeer welkom is. Hoe verklaart u dat verschil? Persoonlijk deel ik de mening dat steun een instrumentarium kan creëren om accenten te leggen en mogelijkheden geeft voor vorming en dergelijke. Wat is de achtergrond van die verschillen?

Een ander punt gaat over mediaconcentratie en pluralisme. Het is ook voor mij een grote bekommernis, zeker voor de geschreven pers. Het vreemde is dat we op de televisie en het internet een grotere pluraliteit krijgen, terwijl die bij de geschreven pers kleiner wordt. In Vlaanderen zijn we relatief onmachtig om daar iets aan te doen omdat het hier over het mededingingsbeleid gaat. De regels daarvan zijn een federale bevoegdheid. Kunnen we als Vlaamse overheid toch een beleid ontwikkelen en dat eventueel koppelen aan andere instrumenten, zoals de financiële steun?

We hebben meer dan drie titels, maar het zijn er ook geen acht, zoals u uitlegde. De verstrengeling wordt steeds groter. Op het vlak van de voetbaluitslagen kan me dat eerlijk gezegd niets schelen, maar wel op het vlak van inhoudelijke stukken. Daar krijg je niet enkel kleurvervaging. Het wordt zeer onduidelijk. Heeft de sector er al over nagedacht of de Vlaamse overheid ideeën en middelen kan aanreiken?

Er is inderdaad geen lineair verband tussen de kwaliteit en het aantal journalisten. Ik merk wel dat als het aantal journalisten wordt verminderd, het gaat over die gebieden die niet tot de populairste items van de media behoren. Het initiatief 'press for more' in verband met de cultuurpers, waar journalisten worden ontslagen en de situatie van de freelance cultuurjournalisten verslechtert, gaat over de macht van het getal. Als er journalisten sneuvelen, is het voornamelijk op deze kwetsbare en moeilijke gebieden. Erkennen jullie dat ook?

Ik heb de indruk dat er niet echt een probleem is voor de populaire thema's. Media en cultuur vormen vaak samen een redactie. Bij Corelio en De Persgroep neemt het accent van de mediajournalisten, die schrijven over sterren, BV's en televisie, sterk toe ten nadele van de cultuurjournalisten. Daardoor verlies je reflectie, kritische zin, recensiejournalistiek. Is dat zo? Sneuvelen er vooral banen in die sector?

Naar aanleiding van de aangekondigde ontslagen heb ik een algemene vraag. Mijnheer Fordyn, u geeft een mooie tabel van de evolutie van de journalisten bij de schrijvende pers. Ik vraag me af of dalingen worden gecompenseerd bij andere media, zoals televisie en het internet. Bij Corelio is er een daling, bij De Persgroep eerder een stijging.

Tot slot wil ik een lans breken voor de freelancers en bij uitstek de fotografen. Mijnheer Deltour, freelancers zeggen dat de beroepsvereniging meer voor hen zou moeten doen en meer zou moeten aankloppen bij de Vlaamse overheid, zodat er garanties komen. Hoe komt het volgens u dat de freelance fotografen zo weinig ondersteund worden en zo weinig stem krijgen?

De heer Geert Bourgeois: Ik wil op mijn beurt de sprekers danken. Het is niet de eerste keer dat het debat gevoerd wordt, maar er zijn toch enkele interessante accenten gelegd en gegevens aangebracht. Het probleem is niet gemakkelijk. In wezen zitten we met een winstgevende sector. Het is een tijdelijke crisis, waarvan iedereen hoopt en eigenlijk ook weet dat die voorbij zal gaan.

De sector vraagt niets, behalve een opdrijven van de overheidscommunicatie. Dat kan interessant zijn in het licht van wat de heer Deltour gezegd heeft. Het is een andere bevoegdheid, die bij de minister-president zit en tot nu toe los is gezien van steun aan de pers. De heer Deltour werpt de vraag op: moet je dat eventueel als een hefboom gebruiken?

De sector draait goed. Er zijn afdankingen en collectieve ontslagen, maar tegelijk neemt De Persgroep de Nederlandse PCM Uitgevers over. Daarbij wordt veel cash op tafel gelegd. Het is een zeer genuanceerd debat.

De pluriformiteit gaat achteruit. Er zijn nog drie groepen in de dagbladpers. Dat is terecht beklamtoond. Er is ook een ont-ideologisering van de kranten. Ik lees elke dag minstens drie kranten, en ik zie niet zoveel verschil. Je ziet in diverse kranten diverse opinies, vaak los van de krant zelf. Maar verder ligt de klemtoon op fait divers, op de snelheid en de primeur. Redacties komen elke dag bijeen om te kijken wat ze de vorige dag hebben gemist. Dat gaat gepaard met het feit dat er eenheidsworst is en dat alles zich toespitst op marketing. De heer Decaluwe heeft ook al gezegd dat marketing en inhoud naar elkaar toegroeien.

De journalisten staan wel aan de klagmuur. Er zijn ontslagen. Oudere journalisten zijn bij veel redacties aan de kant gezet. Er is geen tijd meer voor diepgang. Ik vind dat journalisten de hand toch ook in eigen

boezem moeten steken. Dat heeft de heer Deltour ook aangekaart. Er is te weinig onderscheid tussen feiten en opinie. Journalisten gaan te vaak mee in de snelheid en de sensatie. De lezer van een kwaliteitskrant verwacht andere zaken dan het nieuwtje dat je elke dag 37 keer ziet, via sms, op het internet en vervolgens nog eens in de gedrukte krant.

Wat is de zorg van de overheid? Niet de winst van de uitgevers. We gunnen het hen allemaal, maar wij moeten kijken waarmee de democratie gebaat is. Dat is pluriformiteit. Hoeveel diverse krantenuitgevers zijn er nog? Als zich nog bijkomende evoluties voordoen, zitten we met een mededingingsprobleem. Maar daarvoor zijn wij niet bevoegd. Dat is een anomalie. Vlaanderen zou na een staatshervorming bevoegd moeten worden voor mededinging omdat wij inhoudelijk bevoegd zijn voor media.

Een tweede zorg vanuit het oogpunt van de democratie is de onafhankelijkheid van de journalist, van de informatie en de opinie. Journalisten klagen niet over ingrijpen in de redacties, wel over het feit dat er vaak nog slechts één bron is. De Europese berichtgeving in de kranten komt vaak van één journalist van Belga die het Europese nieuws volgt. Dat is een verschromping.

Een derde bedenking: zijn de kranten voldoende waakhond van de democratie? Ik ga akkoord met collega's die zeggen dat het parlement niet gevolgd wordt. Ik heb het persoonlijk meegemaakt in de federale commissie voor de Justitie. In mijn beginperiode waren er altijd vier journalisten van kranten. Plots bleven die weg. Ze kwamen nog enkel voor de grote interpellaties en volgden de assisenzaken. Nochtans hoor ik dat lezers van die kwaliteitskranten wel het debat in de commissie willen kennen.

Voor onderzoeksjournalistiek is er nauwelijks nog ruimte. Vindt u dat de steun aan het Fonds Pascal Decroos nog moet worden opgedreven? Die is al opgetrokken. In Nederland gaat er echter nog meer geld naar het gelijkaardige fonds. Ik mis dus die onderzoeksjournalistiek. Ik mis ook achtergrond en duiding. Ik mis veel nieuws over het buitenland en Europa. Ik mis cultureel nieuws. Heel wat dingen die een kwaliteitskrant kenmerken, dreigen weg te vallen. Wat kan de overheid doen? Ik onderschrijf het pleidooi van de heer Vandenhoeck. Ik hoop dat de vraag wat er moet gebeuren met de openbare omroep, ook onderwerp van debat bij de komende verkiezingen wordt. Blijven we voort investeren in die omroep of niet? Ik denk dat het belangrijk is in een democratie om daarin te investeren, maar ik stel ook de vraag of in de volgende beheersovereenkomst niet nog meer normen moeten worden opgelegd. Dan gaat

het natuurlijk niet over inhoudelijke normen, maar over normen over de buitenlandberichtgeving, onderzoeksjournalistiek en eigen reportages. We zijn enigszins die weg opgegaan, maar ik denk dat de VRT, met een zo grote redactie, wat dat betreft meer zou kunnen. Die journaals worden nu gemonitord. Ook op dat vlak kunnen er meer inspanningen worden geleverd.

We zitten met een aantal federale bevoegdheden, zoals die met betrekking tot freelancejournalisten, redactiestatuten en mededinging. De vraag is dan, en dan kom ik tot het punt van de heer Deltour, of een aantal elementen moet worden gekoppeld aan de steun van de Vlaamse overheid. Ik heb dat aangekaart bij de uitgevers. Die zijn er allemaal tegen. Ze zijn geen vragende partij. Ook moeten we toegeven dat de hefboom nu onvoldoende groot is om er iets aan te koppelen. Voor 1,2 miljoen euro steun aan de geschreven pers, zullen we geen omwenteling realiseren, tenzij we daar overheidscommunicatie aan koppelen. Dan gaat het al over 3 miljoen euro, maar dan nog is het de vraag of dat een hefboom is. Het gaat ook over federale bevoegdheden. Heel snel zullen we belanden bij het arbeidsrecht, met het redactiestatuut en de freelancers. In theorie kunnen er wel een aantal zaken aan worden gekoppeld. De vraag is dus of dat moet worden uitgebreid tot overheidscommunicatie.

Wel zou een mogelijke hefboom eruit kunnen bestaan dat de VRT beelden en informatie ter beschikking stelt van de rest van de pers. De VRT heeft die opening gemaakt en persoonlijk ben ik daar ook een voorstander van. De overheid heeft daarin geïnvesteerd, en iedereen kan daarvan profiteren. Daaraan zouden we voorwaarden kunnen koppelen. Ook daar moeten we ons natuurlijk hoeden voor verschrompeling, waarbij op den duur alle informatie uit één bron komt. Dat is ook een beetje de discussie over de eengemaakte redacties binnen de VRT. Als die op hun beurt informatie gaan leveren aan de geschreven pers, moeten we opletten dat we daar niet te ver in gaan.

De heer Decaluwe stelt dat het niet gaat over veel of weinig journalisten, maar wat een aantal thema's betreft kan toch niet worden ontkend dat er in Vlaanderen te weinig journalisten zijn. Ik zie geen enkele krant meer met vaste buitenlandcorrespondenten. Nederlandse kranten hebben die wel. Ik stel voor dat er ter zake wordt samengewerkt met Nederland. Dat zei ik al voor ik mediaminister was. Vlaamse kranten hebben onvoldoende slagkracht om grote netwerken van buitenlandcorrespondenten op te bouwen. De Nederlanders hebben die wel. Waarom zou zo geen meerwaarde kunnen ontstaan? De Persgroep zou ter zake eigenlijk een voorloper kunnen zijn, met de participatie in PCM. Hetzelfde geldt voor de culturele

bijlagen, voor de boekenbijlage. Waarom kan dat niet worden verruimd tot Nederland? Dan zouden we meer middelen en mankracht hebben. Misschien moeten we ter zake zorgen voor meer menselijk kapitaal. Ik verwijs naar de banken en hun verplichting met betrekking tot de tier 1-ratio. Misschien moeten we erover nadenken welke middelen er zijn om de factor van het menselijke kapitaal bij de kranten te vergroten. De Vlaamse overheid heeft niet veel hefboomen, maar misschien kunnen ze toch nuttig worden aangewend. Ik ben er wel van overtuigd dat de markt op den duur zelf zal bestraffen, zoals de markt dat doet met de banken. Als de kwaliteitskranten verschrompelen en niet meer bieden dan wat we allemaal zoeken, namelijk meer dan alleen maar wat we kunnen vernemen via internet of sms – dus ook nog duiding, achtergrond en kritische commentaren – dan zullen ze zichzelf uit de markt prijzen. Waarom zou ik ze kopen als ik die meerwaarde niet meer krijg? Ook daarover moet worden nagedacht, net als over de samenwerking met Nederland. Van de genodigden zou ik graag weten of dat haalbaar is.

De heer Dany Vandenbossche: Ik wil daar nog een vaststelling aan toevoegen. Er wordt gesteld dat er geen steun is voor de geschreven pers. Vlaanderen geeft een beetje steun, maar de federale overheid geeft natuurlijk een ontzettend grote logistieke steun. Dat gaat over heel veel geld. Dan heb ik het over de posttarieven. Dat is wel een flinke ondersteuning.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik heb met aandacht geluisterd naar de uiteenzettingen. Ik luister altijd met veel plezier als het gaat over de discussie over journalistiek, kwaliteit en dies meer. Het eerste zinnetje van het voorstel van resolutie van de heer Caron heeft het over “het feit dat journalistiek een cruciale waakhondfunctie vervult voor het goed democratisch functioneren van een samenleving”. Ik heb zin om dat aan te passen en te stellen dat de journalistiek veeleer de pitbull is die ruzie maakt in de kennel, die de samenleving opjut en het liefst iedereen in zijn been zou bijten. Dat is een interpretatie, collega's.

De heer Dany Vandenbossche: Ik wil iets zeggen over de status van dit document. Het is hier gewoon uitgedeeld door de heer Caron. Het is geen document dat al gedrukt is. Het is pas een uur geleden persklaar gemaakt. Het is op dit ogenblik geen officieel document.

De heer Jurgen Verstrepen: Het was dan ook een officieuze opinie van mijn kant.

We voeren hier vaak de discussie over de vraag wat kwaliteit is. Daar zouden we inderdaad eens een hoorzitting van een paar dagen aan moeten besteden.

Ik denk dat niemand eruit zal komen. Wat is kwaliteit? Zijn dat geschreven stukken die als actualiteit in een krant worden afgedrukt en eigenlijk een persoonlijke opinie van de journalist in kwestie zijn? Daarbij worden duiding en actualiteit dooreengegooid. Betekent kwaliteit dat een krant moet worden gevuld met steeds meer opiniestukken uit eenzelfde politieke hoek? Gaat het over meer journalistieke stukken in kwaliteitskranten waarbij er geen of maar één bron is? In mijn tijd gingen we uit van drie onafhankelijke bronnen, maar tegenwoordig is één gerucht al genoeg. Is een foto van een naaktmodel op de rug van een kitesurfende Richard Branson kwaliteit? Is één quote uit een interview van één uur kwaliteit?

Ik hoor mensen graag praten over de kwaliteitskranten. Als ik de zaken even nuchter bekijk, vind ik dat Vlaanderen in zijn geheel een kwalitatieve audiovisuele sector heeft. Dan kunnen we discussiëren, niet over kwaliteit, maar over smaak. Voor sommige mensen is Het Laatste Nieuws de krant die alle waarheden bevat, voor andere mensen De Standaard of De Morgen. Laten we een kat een kat noemen: ik denk dat kwaliteit een overblijfsel is van het vroegere medialandschap. We moeten die discussie deels achter ons laten. We moeten gaan naar een factuele interpretatie van journalistiek. Daar kom ik straks nog even op terug.

Ik hoor ook graag zeggen dat burgers in onzekere tijden meer nood aan en recht op kwaliteitsmedia hebben. Mag ik daaraan toevoegen dat ik dat zelfs in zekere tijden nodig vind? We bevinden ons in een economische en financiële crisis, maar hiermee wordt meteen een doembeeld opgehangen om te staven dat we kwaliteitsmedia nodig hebben. Wie terugdenkt aan mijn vorige bedenking, weet waar ik heen wil.

Ik vind dat meer overheidscommunicatie heel gemakkelijk naar voren wordt geschoven. Mevrouw Hermans zei het al: als ik zo'n zeer grote advertentie zie staan in de krant, dan vraag ik me onder meer af of de overheid daar geld aan moet geven en of het dan niet opnieuw gaat over reclame voor de ene of andere minister of een of ander kabinet. Op de ene of andere wijze moet daar toch iets omzichtiger mee worden omgegaan. Is dat dan de redding?

Iedereen zegt dat de crisis een voorbijgaand fenomeen is – laten we hopen van wel. Ik denk dat de crisis ook enigszins wordt misbruikt door de mediasector. Er zijn inderdaad tegenvallende reclame-inkomsten. De commerciële modellen staan onder druk. Dat hebben we vroeger ook al eens gehad. Iedereen kan wel een ijkpunt vinden in de geschiedenis van de audiovisuele sector in Vlaanderen. Tijdens de Golfcrisis was dat ook het geval. De eerste budgetten waarin werd

gesnoeid, waren die voor evenementen, communicatie en dergelijke. Nu gaan sommigen echter meer adverteren. Gisteren hoorde ik over een automerk dat, nu het wordt geconfronteerd met een verkoop die blijft dalen, heeft beslist meer te adverteren. Het is dus ook een slingerbeweging.

Ik heb nog enkele bedenkingen. Zoals ik al heb gezegd in de plenaire vergadering: met alle respect, maar ik wacht nog altijd op de lijstjes van de massale ontslagen. Als ik de optelsom maak, verschillen die ontslagen bij radio en televisie niet van die van de voorbije jaren, met de optimalisering van de productiemogelijkheden. Er is geen verschil met de tijd toen ik nog niet in de politiek zat. Ik zie dezelfde getallen. Ik vraag me nog altijd af waar nu die massale ontslagen zijn. Niemand kan me er tot nu toe van overtuigen dat dit aan het gebeuren is. Ja, het wordt nu in één beweging gedaan, zoals in zovele bedrijven buiten de media en de journalistiek, omdat dat gemakkelijk is. Alleen heeft de journalistiek meer de mogelijkheid om naar buiten te treden. Als er ontslagen vallen in een toeleveringsbedrijf van een autofabriek, hebben die mensen zelf geen krant of ander kanaal om hun ongenoegen te ventileren. Dat is een nuance.

Ik hoor dat er te weinig titels zijn. Dat is nog niet zo. Er wordt aangekondigd dat hun aantal zal afnemen, maar anderzijds is er sprake van steeds meer nieuwsbronnen en titels op het internet. We hebben het immers nog altijd over kranten, over een traditioneel communicatiemiddel, over iets dat kan worden vastgenomen. Steeds meer mensen laten zich informeren via het internet. Het gaat over meer mensen dan we denken. Die cijfers lopen immers altijd achter. We kunnen discussiëren over de printmedia, maar we moeten meer aandacht besteden aan alle informatie die via het internet, via alle digitale media wordt verspreid. Valt die situatie niet enigszins te vergelijken met die van de platensector, die veel te laat beseftte dat hij geen geld meer kon verdienen omdat het mogelijk was te downloaden? Ik vraag me soms af of er niet te weinig is nagedacht over die betaalmodellen via digitale media. Nu wordt de sector daar plots mee geconfronteerd, op een ogenblik dat de advertentie-inkomsten dalen. Met die inkomsten worden natuurlijk andere producten betaald binnen die mediagroepen. Misschien dat de sector nu plots beseft dat niet genoeg is nagedacht over de vraag hoe dat kan worden terugverdiend. Het was altijd gratis. In tijden van veel inkomsten uit reclame is gratis gemakkelijk. Dan begint men te crossen, zelfs in de financiële modellen.

Ik heb wel meer begrip voor het probleem van het statuut van bepaalde journalisten. Anderzijds ken ik heel wat journalisten die niet vast in dienst willen

zijn. Heel wat journalisten willen geen kaart van de bond. Velen willen vrij zijn, factureren, en hoppen van de ene redactie naar de andere. Die zijn er ook. Nu wordt het beeld opgehangen van freelancers als journalisten die elke week moeten bedelen voor een boterham. Er zijn er die in hun onafhankelijkheid nu net dat statuut graag hebben. Op de ene of de andere manier staan ze sterker, als ze hun job goed doen, wat de onafhankelijkheid van de berichtgeving betreft. Anderzijds staan ze natuurlijk zwakker omdat ze veel sneller op straat staan. Er moet inderdaad misschien eens worden nagedacht over de vraag hoe we toch een freelancestatuut met optimale vrijheid kunnen behouden, maar die mensen toch een of andere bescherming kunnen geven, zodat ze niet meteen aan de deur worden gezet als ze een te kritisch stuk hebben geschreven. Dat laatste kan immers niet gebeuren met iemand die vast in dienst is. Iemand die vast in dienst is, kan dan weer beïnvloed worden en zou op een bepaald ogenblik kunnen plooiën.

Dan is er de steun aan de pers. Die discussie moet worden verruimd tot alle niveaus. Het lijkt me vrij logisch dat, indien aan de overheid wordt gevraagd steun te geven, daar voorwaarden aan worden gekoppeld. Als u me op de man af vraagt over welke voorwaarden het moet gaan, dan moet ik zeggen dat ik geen idee heb. Kwaliteit is immers niet te omschrijven. We kunnen bezwaarlijk iemand 1000 euro geven en in ruil daarvoor een bepaald soort kwaliteit vragen. Ik verwacht meer heil van een situatie waarbij er sprake is van een soort onafhankelijkheidsclausule. Ik wil weg van de definitie van kwaliteit. Ik wil komen tot de journalistiek in haar theoretische essentie: puur, rechtlijnig, onafhankelijk en onbeïnvloedbaar. Dan komen we opnieuw bij de journalistiek als de controleur van de democratie.

Misschien ligt daar de sleutel. Als je overheidssteun geeft aan journalistiek, bouw dan een soort clausule of een soort orgaan in waarbij je de nieuwsonafhankelijkheid definieert. Met de notie kwaliteit rijdt je jezelf sowieso vast op termijn. Het is nuttig te weten welke journalisten een onafhankelijkheidslabel hebben.

Als ik lees dat er bij de openbare omroep inspanningen nodig zijn, heb ik een dubbel gevoel. Wij hebben die debatten hier dikwijls gevoerd. Ik zie in de budgetten van de openbare omroep van de afgelopen jaren geen daling zoals bij de commerciële omroepen. Zij hebben tegenvallende cijfers. Daar is er een daling met heel wat percenten. Bij de openbare omroep zie ik daarentegen een toename van de werkingsmogelijkheden. Ik zou dan toch niet te veel klagen dat het alsmäär moeilijker wordt. Behalve dit: een overheid

die de VRT verplicht om middelen uit de commerciële markt te halen, zal op dat vlak ook minder commerciële middelen uit de markt kunnen halen om zichzelf te financieren. Als dat stukje wegvalt, zou de VRT misschien beter kunnen werken. Die discussie zullen we tijdens de volgende legislatuur moeten voeren.

De crisis moet ons aansporen om het debat over de kwaliteit in de diepte te voeren. Onderzoeksjournalistiek, meer achtergrondinformatie, meer echte tegensprekelijkheid, berichtgeving over Europa, onafhankelijkheid van de redactie enzovoort. Het is inderdaad een kwestie van prioriteiten. Als de VRT vindt dat er geld moet worden gestoken in het zeer commerciële product MNM of in amusement: dat is een kwestie van prioriteiten. De VRT heeft de luxe en de mogelijkheden om te investeren in andere journalistiek en in andere programma's. Wij kunnen dat niet opleggen want dan worden wij opnieuw met de vinger gewezen in opiniestukken in de kranten: "Politiek probeert te beïnvloeden." Ik zal het altijd blijven zeggen: de luxe van een openbare omroep is dat hij niet in een commerciële logica moet werken. Je kunt je dan afvragen of er daarvoor nog kijkers zullen zijn. Dat is nu eenmaal een openbare omroep.

Als je dan zegt dat er meer moet worden geïnvesteerd in onderzoeksjournalistiek, kijk ik toch even naar de vakbonden bij de openbare omroep: het is uw taak om intern bij de VRT zo veel mogelijk druk te zetten. U moet zeggen dat de openbare omroep moet investeren in diepgravende journalistiek in plaats van in zeer dure singsongprogramma's. U moet zeggen dat u de Panorama's van vroeger wilt, waarvoor journalisten ploegen dagen- en wekenlang mochten draaien. Dat is het probleem: prioriteiten. Het is geen kwestie van te weinig geld. De VRT heeft voor die zaken geld genoeg.

Wat de opmerking over het vernieuwde Mediadecreet betreft, vind ik het vreemd dat, als er in deze tijden inderdaad een versoepeling is van de commerciële mogelijkheden, er kritiek komt dat er te veel mogelijkheden komen voor de commerciële omroepen. Met die bedenking wil ik afronden.

De heer Alex Fordyn: Er zijn heel wat terechte opmerkingen en bedenkingen aangehaald, maar de vraag is hoe we de voorgestelde oplossingen die eraan gekoppeld worden, evalueren.

Een eerste grote luik betrof de kwaliteit. Ik zou iedereen eens willen uitnodigen om een krant van vijf, tien of twintig jaar geleden ter hand te nemen. U zult meteen zien wat het verschil is qua kwaliteit. In 1975

bestond de krantenredactie van De Standaard uit 25 journalisten. U zult zien wat de output was van die 25 journalisten. Als u dat vergelijkt met de huidige kranten, en ook met buitenlandse kranten, zult u vaststellen dat zowel op het inhoudelijke vlak als op het vlak van vormgeving onze kranten vandaag wel degelijk aan de top staan.

De heer Carl Decaluwe: Beweert u nu dat de kwaliteit de voorbije jaren is toegenomen in vergelijking met 1975? Wat is uw stelling precies?

De heer Alex Fordyn: Mijn stelling is dat de kwaliteit van de kranten wel degelijk is toegenomen.

De heer Carl Decaluwe: Wat begrijpt u dan onder de notie 'kwaliteit'? Het gaat immers niet om mooiere foto's en dergelijke, maar over de inhoud en de correctheid van die inhoud. Je komt tegenwoordig handen te kort om het aantal fouten te tellen dat elke dag in de kranten staat. Ik geef u één voorbeeld. De cover van De Standaard naar aanleiding van een artikel over windenergie zat er al twee keer volledig naast. Zelfs de inhoud van de artikels was niet correct. Ook de cijfers klopten niet.

Waarom doet men dat? Om controverse uit te lokken. De minister moet reageren, er volgt een debat in het parlement. Ik heb de indruk dat dat steeds meer de doelstelling is van een aantal journalisten en redacties. Dat wijst op een achteruitgang van de kwaliteit.

De heer Alex Fordyn: Er zijn momenteel veel meer media op de markt, en de druk op iedereen die in die omgeving werkzaam is, wordt groter. Ik denk maar aan het bericht van Reuters van gisteren, dat meldde dat er een tweede Belgische schip was gekaapt.

De gebruiker wil steeds meer 'breaking news'. Met alle gevolgen van dien. Het eerste bericht dat binnenkwam over de aanslagen van 11 september 2001 in New York, was dat een sportvliegtuigje zich in een van de torens had geboord. De eerste berichten die binnenkwamen over de aanslagen in Londen, hadden het over een technisch mankement en meldden enkel dat een aantal metrostations waren afgesloten. Achteraf is het makkelijk, maar op het moment zelf weet een redactie soms zelf niet wat er precies aan de hand is en is het zoeken en puzzelen tegen de deadline aan. Een krant heeft dan nog het voordeel dat er 'maar' 1 deadline per dag is. In de online omgeving wordt er 24 uur op 24 en 7 dagen per week nieuws gebracht. De kans op fouten neemt dan ook overhand toe. En

als je kijkt hoeveel bloggers en dergelijke er zijn, zal het aantal onbestaande gekaapte schepen alleen nog maar toenemen. Het is evident dat dat gebeurt.

Wat doe je daaraan? Wij werken met een heel goede Raad voor de Journalistiek. In het voorstel van resolutie dat door de heer Bart Caron werd ingediend wordt gevraagd om een ombudsdienst, maar er werkt al een ombudsman bij de Raad voor de Journalistiek. Hij behandelt alle vragen die binnenkomen. We hebben ook een aantal nieuwe richtlijnen uitgevaardigd inzake handel met voorkennis, marktmanipulatie enzovoort. De rol en de positie van de hoofdredacteur zijn daar aan bod gekomen, nevenactiviteiten van journalisten, de omgang van de pers met slachtoffers, embargorichtlijnen, beeldbewerking enzovoort. Al die zaken worden permanent gemonitord en door de sector opgevolgd.

Ik ben ervan overtuigd dat er wel degelijk nog fouten worden gemaakt, net zoals er overal fouten worden gemaakt. Maar ik wil er wel op wijzen dat de Amerikaanse kranten die over de kop gaan, pulp zijn in vergelijking met wat er bij ons verschijnt. Wij hebben geen sensatiejournalistiek, wij hebben geen paparazzi. U mag zich gelukkig prijzen dat u geen Britse journalisten achter u aan krijgt.

De heer Johan Verstreken: U hoort dat er wat commotie is, mijnheer Fordyn. En we horen die opmerkingen niet alleen bij politici, maar ook bij BV's en andere mensen die geïnterviewd worden. Enkel de oneliners worden gepubliceerd, bepaalde uitspraken worden tussen aanhalingstekens in onze mond gelegd, er worden dingen geïnsinueerd dat het niet mooi meer is. Vroeger was het veel correcter. We gaan meer en meer de Amerikaanse toer op. Het wordt sensationeler, omdat die dingen moeten verkopen. Maar wat de inhoudelijke correctheid betreft, dat tart alle verbeelding in vergelijking met vroeger. De kwaliteit gaat erop achteruit.

De heer Alex Fordyn: Het is zeer positief dat u daar kritisch tegenaan kijkt. Wij kijken ook kritisch naar wat er gebeurt op de redacties.

Een ander element dat ik naar voren wil schuiven, betreft de inhoudelijke criteria die men aanhaalt. Ik heb het er bijzonder moeilijk mee wanneer men stelt dat er veel meer cultuur en buitenlands nieuws moet komen. Wij komen uit een landschap waarbij de journalist of de hoofdredacteur ook in het parlement zat. We komen uit een totaal verzuilde maatschappij, die nu niet meer bestaat. De lezer die vroeger lid was van de vakbond én van de mutualiteit én van de partij, bestaat niet meer.

Dat is een maatschappelijke context die er niet meer is. Je krijgt dus totaal andere gebruiken, en de media passen zich aan aan de realiteit waarmee ze dagelijks te maken hebben. De verzuiling is er niet meer. Je krijgt ook een duidelijke verschuiving in de vraag. De lezer wenst een veel ruimer aanbod dan het strikt politieke en economische nieuws van vroeger. Kijk maar naar het aantal opiniEPagina's in de kranten van vandaag. Er is veel meer aandacht voor wat de lezer vindt dan vroeger.

De heer Carl Decaluwe: Die opiniestukken worden toch nooit door de doorsneelezers geschreven? Dat zijn mensen die daarvoor betaald worden.

De heer Alex Fordyn: Dat is nu ook weer niet het geval.

Een ander punt is het voorstel om inhoudelijke voorwaarden te koppelen aan allerhande steunmaatregelen. Mochten pakweg Fortis of Coca Cola hetzelfde doen en enkel adverteren op voorwaarde dat er minder wordt geschreven over de bankencrisis en dergelijke meer, dan zouden de redacties helemaal gek worden. Ik vind het dan ook heel raar dat daarvoor vanuit de journalistenvereniging en door sommige parlementsleden gepleit wordt.

Mevrouw Margriet Hermans: Wij zijn absoluut geen vragende partij om ons inhoudelijk te moeien, mijnheer Fordyn. Maar de inhoud die gegeven wordt, moet wel correct zijn. Dat is een andere benadering. Hoe u uw krant invult, is uw vrijheid. Meer binnenlands nieuws, meer lokaal nieuws of meer buitenlands nieuws, dat is een keuze die de krant maakt. Ik respecteer die keuze. Maar wat gepubliceerd wordt, moet wel juist en geverifieerd zijn. En daar erger ik mij soms zwaar aan.

De heer Alex Fordyn: Voor het debat over het inhoudelijke aanbod verwijs ik u graag naar de redacties en de Raad voor de Journalistiek.

Men heeft het hier ook gehad over auteursrechten. Ik kan enkel vaststellen dat het Vlaams Parlement zelf een decreet heeft goedgekeurd waardoor de auteursrechten van iedereen die in Vlaanderen voor de overheid werkt, bij de werkgever zitten. Dat is de huidige situatie. Wij zijn ook voorstander van de regeling die u zelf toepast.

De heer Dany Vandenbossche: Juridisch-technisch gezien is het, ook wat patenten en uitvindingen betreft, zo dat men tussen werkgever en werknemer

in een contractueel verband tot een akkoord kan komen over de auteursrechten. Dat bestaat ook in totaal andere sectoren. Ik denk maar aan de chemie en dergelijke.

De heer Pol Deltour: Ik zal proberen punctueel te antwoorden op de aan mij gerichte vragen. Mijnheer Verstrepen, u hebt gevraagd wat nu precies het probleem is en waar die aangekondigde ontslagen blijven. Ik kan u de cijfers geven: 60 mensen bij de Vlaamse Uitgeversmaatschappij (VUM), 26 aanvankelijke voorziene ontslagen bij De Morgen, wat een kwart van de redactie is, 23 ontslagen bij VTM, 150 bij de VRT, 4 bij Kanaal Z.

De heer Dirk Vanhegen: U zegt dat er 23 ontslagen zijn bij VTM. Hoeveel daarvan zijn journalisten?

De heer Pol Deltour: Eén journalist.

De heer Dirk Vanhegen: Daarom pleit ik dus voor correcte cijfers. Er zijn nu eenmaal ook verschuivingen bezig in de media. Er zijn bijvoorbeeld ook nieuwe mensen aangeworven bij de VTM-nieuwsredactie voor een digitale nieuwsdienst. Als u zegt dat er op de VTM-nieuwsdienst één journalist minder is, onthoudt u dit parlement essentiële informatie. Het laatste jaar is er een digitale redactie gecreëerd met zeven mensen.

De heer Pol Deltour: Ik heb het over mensen in de mediasector. In het begin heb ik ook gezegd dat ik het niet enkel heb over journalisten.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik zit te wachten op cijfers en informatie over de getroffen functies en over verschuivingen en aanwervingen. Pas met een duidelijk overzicht kan men conclusies trekken.

De voorbije weken heb ik contact gehad met mensen die worden aangeworven op de redactie en mij vragen: "Mag ik een interview met u doen? Het zal niet worden gepubliceerd, maar mijn hoofdredacteur vraagt dat." Ik wil de juiste cijfers hebben van in en out en van elke functie. Met alle respect, heeft het ontslag van één journalist bij de VTM-nieuwsdienst te maken met de crisis? Misschien is hij gestopt. Dat weten we niet.

De heer Pol Deltour: Die collectieve ontslagen vinden plaats. Ik heb me nog ingehouden met mijn cijfers. Ik kan nog doorgaan. Op het moment dat die mensen worden ontslagen om economische redenen, gebeuren er tegelijk aanwervingen.

Er is een probleem van dumpen van mensen als ze een bepaalde leeftijd hebben. Gisteren zei iemand van een krant me nog dat hij na tien jaar voor de allereerste keer een negatieve evaluatie had gekregen. Het argument was letterlijk: “U hebt geen topjaar achter de rug.” Waar zijn we dan mee bezig?

De heer Jurgen Verstrepen: Er wordt gezegd dat het crisis is en dat de journalisten massaal buiten worden gegooid. Wij vragen: is het wel crisis? Hebben we de juiste cijfers en feiten? Wie vliegt er buiten, mensen van de ‘sales’ of van de redacties? Toen de redacties zich hebben omgevormd naar crossmediale vormen, waarbij mensen aan de deur werden gezet omdat ze niet meer mee waren met de technieken en dergelijke, hebben we niemand vanuit de journalistenbond of waar dan ook over massale ontslagen horen spreken. Nu gebeurt dat plots wel, terwijl het eigenlijk een evolutie is die de mediasector heel de tijd doormaakt.

Ik wil de discussie niet vals maken, maar ik wil ze puur op cijfers baseren. Als ik hoor dat het bij VTM over één journalist gaat, plaats ik het in een ander perspectief. Wij moeten op de juiste manier worden ingelicht. We kunnen pas spreken over een crisis in de journalistiek als u effectief kunt aantonen dat journalisten massaal aan de deur worden gezet en er geen nieuwe worden aangeworven.

De heer Pol Deltour: Ik verwijs naar de heer Caron die vraagt hoe het komt dat de journalistenbond zo weinig doet voor de fotojournalisten. Op één enkel moment krijgen 35 freelance fotografen bij Corelio te horen dat ze niet meer bruikbaar zijn en dat schrijvende redacteuren op pad worden gestuurd met fotoapparaten. Dat gebeurt in één pennentrek. Het kwam van de algemene hoofdredacteur. Dat is de teloorgang van de fotojournalistiek. Daar komt het op neer. Een hele groep mensen heeft tot nu toe garant gestaan voor kwaliteit in de beeldjournalistiek. Van hen wordt nu gezegd dat ze niet langer bruikbaar zijn. Zij komen bij ons klagen dat de journalistenbond te weinig doet en dat wij erop staan te kijken hoe ze worden afgeslacht. En dan zegt u dat er geen probleem is.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik heb niet gezegd dat er geen probleem is, maar de discussie wordt niet correct gevoerd. In de periode, toen de dieren nog spraken, dat men overstapte van de pellicule naar de beeldband, zijn er ook heel veel beeldmensen opeens aan de deur gezet. Als er een technologische evolutie is, heb je dat effect. Ik vind dat ook erg, want ik vind fotojournalistiek erg belangrijk. Het interesseert me mateloos. Maar je moet het niet inschuiven in een

heel andere discussie. Als je het hebt over fotojournalistiek, gaat het over de digitale evolutie. Daar kun je niet omheen. Dat geldt voor iedereen, ook voor de fotograaf met zijn winkeltje in de straat. Dat moet je niet in een discussie over de crisis in de media gooien, terwijl anderen stellen dat er geen crisis is. Over de kwaliteit van fotografie kunnen we dezelfde discussie voeren als over de kwaliteit van stukken. Daar gaan we weer.

De heer Bart Caron: Zal er met de nieuwe politiek even goede fotografische journalistiek zijn?

De heer Pol Deltour: Neen, daarover is iedereen het eens. We zijn volop zelf aan het nadenken. De digitale ontwikkeling is evident. Het is veel gemakkelijker dan vroeger om een beeld te nemen, ook voor een schrijvende journalist. Dat spreekt voor zich. Maar aan de andere kant klaagt u dat journalisten naar u komen en vragen waarover ze u vragen moeten stellen, omdat ze er eigenlijk niets van kennen. Kunt u zich voorstellen dat diezelfde journalist ook nog eens een camera moet bedienen? U klaagt over de kwaliteit van de Wetstraatjournalistiek. Tegelijk stellen we vast dat van die journalisten steeds meer verwacht wordt. Ze zeggen zelf dat ze onmogelijk de kwaliteit van de berichtgeving op hetzelfde niveau kunnen houden, als er tegelijk van hen verwacht wordt dat ze een camera meenemen.

Betekent dat dat er geen enkele situatie is waarin een schrijvende journalist eens een foto kan nemen? Uiteraard wel. Als iemand op een dure buitenlandse reportage gaat en er moeten panorama's in beeld worden gebracht, zal dat wel lukken als die journalist wat tijd en opleiding krijgt. Maar we zitten wel met enkele problemen.

Ik heb vooral willen zeggen dat de media door mensen gemaakt worden. Als men kwaliteit verwacht, moet men blijven investeren in die mensen. Misschien stel ik me wat te brutaal op, maar in dat licht is elk ontslag er een te veel. Als je dan nu een lijst opstelt waarin je ziet dat 300 tot 400 mensen op heel korte tijd de laan uit worden gestuurd, is er een heel serieus probleem. En dan heb ik het nog niet over de verdorven ontslagen van freelancers, want dan gaat het misschien om een verdubbeling van die cijfers.

Verschillende mensen hebben gevraagd wat de Vlaamse overheid kan doen voor de kwaliteitsbewaking. Sommige discussies mogen niet door elkaar worden gehaald. De heer Decaluwe en anderen spreken van antipolitiek. Kranten publiceren bijvoorbeeld wedden van politici. Tussen haakjes: er worden

ook wedden van bankiers gepubliceerd. U mag zich zeker niet persoonlijk gevisieerd voelen. Kranten geven punten aan parlementsleden, ok, maar ook dat moet toch worden gerelativeerd.

Het lijkt me heel gevaarlijk om steun aan de pers of overheidstussenkomst rechtstreeks te koppelen aan inhoudelijke discussies. Ik heb het u zelf ook horen zeggen. Ik denk dat we op dezelfde lijn zitten. We moeten daarvoor oppassen.

Is er dan niets mogelijk? Toch wel. Het is belangrijk dat wij signalen blijven krijgen van politici indien we niet goed bezig zijn: let daar eens op of besteed daar eens wat meer aandacht aan. Bijvoorbeeld de opiniëpagina's geven u mogelijkheden om rechtstreeks signalen te geven. Waarom maken politici daar niet vaker gebruik van?

De heer Carl Decaluwe: De kranten aanvaarden het niet. Ze zeggen vlakaf dat het verkiezingen zijn, dus geen persberichten of opiniestukken. Tegelijk worden in dezelfde krant bepaalde mensen die nooit in een parlement komen als een vedette opgevoerd. Dat is de harde realiteit.

De heer Johan Verstreken: Het heeft vooral te maken met perceptie. Vorige week was ik in Irak. Ik heb daar iets totaal anders gezien dan het beeld dat de internationale pers brengt. Het is er veel vreedzamer en vredelievender, ook al is Bagdad een broeihaard. Het beeld dat internationaal in de media wordt gegeven is soms fout.

Mensen krijgen een perceptie van wat hier leeft in het parlement door wat ze lezen in de pers: het zijn zakenvullers en luiaards. Journalisten komen mij vragen wat ik hier doe in het Vlaams Parlement. Ze zeggen me dat ik beter naar het federale parlement zou gaan, want daar is er leven in de brouwerij en wordt er ruzie gemaakt. Dan zeg ik dat ze eens naar een commissie moeten komen. Er wordt hard gewerkt. Positieve dingen die hier de afgelopen vijf jaar gerealiseerd zijn, halen met moeite de pers, omdat ze niet sensationeel genoeg zijn en niet genoeg verkopen.

Men zou ons moeten bedanken dat we niet aan de zijlijn blijven staan, maar nog een steen proberen te verleggen in de maatschappij. Maar we gaan de commerciële toer op, en de perceptie is echt fout. Ik heb de indruk dat sommige journalisten mensen tegen elkaar willen opzetten. Daar zijn ze zelf op lange termijn ook niet mee gediend. Het is nadelig voor iedereen. Men zegt dat er extreem rechts wordt gestemd. De media moeten de hand in eigen boezem steken.

De heer Dirk Vanhegen: Het koppelen van inhoudelijke zaken aan overheidssteun ligt delicaat, maar er zijn toch goede voorbeelden. Ik denk aan de ondersteuning via Interreg-projecten voor journalistieke producten over grensoverschrijdende samenwerking. Zonder die steun waren die programma's er nooit geweest. Zonder steun zou er nooit ondertiteling voor slechthorenden geweest zijn op de regionale televisie. Zonder steun zou er nooit een programmareeks geweest zijn op Kanaal Z over allochtoon ondernemerschap of het glazen plafond over de problematiek van vrouwelijk ondernemerschap.

Los van advertenties, bestaan er modellen van overheidscommunicatie waarbij de overheid klemtonen legt en journalisten mogelijkheden geeft in een journalistiek onafhankelijk verhaal met respect voor de redactionele vrijheid. De overheid kan op een zinvolle manier aan kwaliteitsverbetering doen en ervoor zorgen dat er dingen worden gerealiseerd die anders niet gerealiseerd zouden worden, zeker binnen commerciële omroepen.

De heer Bourgeois verwijst naar Vlaanderen en Nederland. De overheid kan stimuleren dat er culturele uitwisseling is. De overheid kan een aanzet geven die dan journalistiek inhoudelijk moet worden opgevat. Ik wil vermijden dat we in een discussie belanden over de overheid die enkel zou willen betalen om zagezegd de goodwill van journalisten af te kopen. Dat is een eenzijdig beeld, en er zijn al tegenvoorbeelden van.

De heer Geert Bourgeois: Er mag absoluut niet de indruk worden gewekt dat aan overheidssteun inhoudelijke voorwaarden worden gekoppeld. Dat is buiten kwestie. Als hier kritiek wordt geuit op journalisten, moet dat los worden gezien van enige overheidssteun. De overheid kan steun wel koppelen aan zaken die de redactionele onafhankelijkheid absoluut niet beïnvloeden. Bijvoorbeeld meer aandacht voor buitenland of cultuur moet je kunnen bespreken, al is het delicaat. Dat heeft de heer Deltour ook gezegd.

De heer Pol Deltour: Wat de inhoud betreft, wil ik wat gas terugnemen. Ik pik ook in op wat mevrouw Hermans heeft gezegd. Als het gaat over aantoonbare beroepsethische tekortkomingen, dan is er een forum, ook voor politici, namelijk de Raad voor de Journalistiek. Er wordt geklaagd over incorrecte berichtgeving, die formeel niet zou beantwoorden aan de realiteit. De allereerste beroepsethische en deontologische regel van de grondwet van de journalistiek zegt dat wij correct moeten informeren. Als u zegt dat er iets is verschenen dat niet klopt, om het

even waarover het gaat, dan kan de ombudsdienst van de Raad voor de Journalistiek, die fungeert als soort van instantie van eerste aanleg, dat ter harte nemen. Ik verzeker u dat die heel ernstig werk levert. Dat is ook academisch vastgesteld.

Mevrouw Margriet Hermans: Een jaar of twee geleden verscheen er een krantenverslag over wat parlementsleden doen en waar ze dat doen. Daarin stond te lezen dat ik één vraag had gesteld. Het rapport dat de krant had gekregen van de Senaat, was niet goed afgedrukt en de 8 die achter de 1 stond was niet mee afgedrukt. De krant beweerde dus dat ik op die twee jaar tijd als senator één vraag had gesteld. Dat klopte dus niet. Ik wou een klacht indienen. Er werd me gevraagd of we dat niet konden regelen. Ondertussen had Vlaanderen echter wel gelezen dat ik één vraag had gesteld. Er is me dus echt schade toegebracht. Naderhand beweerden ze dat ik er toch niet veel van bakte. Wie zijn zij om dat alles te beweren? Ik was werkelijk op mijn tenen getrapt. Ik kon niets doen. Zo gaat dat elke week. Het gaat niet alleen over de inhoud, maar ook over de teneur. Hoe kunnen we een bepaalde teneur aanklagen? Het is heel moeilijk om dat te formuleren. Dat wordt nooit fatsoenlijk rechtgezet, al schrijf ik dat honderd keer.

De heer Dany Vandenbossche: Nu moet ik zeggen, mevrouw Hermans, ik heb ook gezeteld in de Senaat, en één vraag is al een redelijke prestatie. (*Gelach*)

De heer Pol Deltour: Er zijn twee grote mogelijkheden voor de overheid om werk te maken van kwaliteit. Er is wel degelijk ook een rechtstreekse weg, namelijk het steunen van projecten. We moeten het warm water echter niet opnieuw uitvinden. Dat gebeurt momenteel al volop. De openbare omroep wordt rechtstreeks gefinancierd. De Raad voor de Journalistiek krijgt een subsidie: de helft van de werking wordt gefinancierd met een subsidie van de Vlaamse overheid, waarvoor dank.

Ook de VVJ krijgt een subsidie van 80.000 euro voor haar werking. Dat heeft dan ook te maken met de erkenning van beroepsjournalisten. Dat is een officieel statuut. Ook daar is er een zekere financiering. Ik steek er mijn hand voor in het vuur: die bevordert de kwaliteit. Het Fonds Pascal Decroos wordt rechtstreeks gefinancierd, en mogelijk stijgt de dotatie naar 500.000 euro per jaar.

Wat tot nu toe nog niet ter sprake is gekomen, is de figuur van de persprijzen. De heer Bourgeois heeft daar als minister van Media ook werk van gemaakt. Zo is er de Noord-Zuid persprijs. Die is expliciet

bedoeld om dat soort berichtgeving te stimuleren. Dat lijkt me ook een mogelijkheid om een en ander te bevorderen.

De financiering van opleidingsprojecten is heel belangrijk. In het verleden is er ook werk gemaakt van wat 'het behoud van het collectieve geheugen op de redacties' heette. Minister Van Mechelen is daarmee begonnen. Hij stelde geld ter beschikking voor het in dienst houden van oudere journalisten, die dan ook weer zouden worden ingeschakeld in vormingsprojecten en dergelijke.

Ik wil nog één ding toevoegen over de mogelijkheid van de rechtstreekse steun. Eigenlijk pik ik ook enigszins in op wat de heer Bourgeois net heeft gezegd. De overheid zou bijvoorbeeld kunnen overwegen om ook buitenlandse werkposten van redacties rechtstreeks te financieren. Misschien is dat een mogelijkheid, zonder dat daarin te ver mag worden gegaan. Het kan niet de bedoeling zijn dat expliciet wordt gezegd dat een post in Amsterdam of Parijs zal worden gefinancierd, maar daarvoor kan misschien een vorm van projectsteun worden uitgewerkt, enigszins naar analogie met de Vlaamse Huizen in het buitenland.

Dat is dus de eerste grote mogelijkheid: die van rechtstreekse steun aan projecten. Daarnaast is er de onrechtstreekse bevordering van de kwaliteit via een voorwaardelijke perssteun. Ik kan daar kort over zijn, omdat het ondertussen al voldoende ter sprake is gekomen. Ik wil voor de vuist weg drie voorwaarden opsommen die zouden kunnen worden ingebouwd en die ons elementair lijken. Redacties zouden ten eerste een minimale bezetting moeten hebben. Ook kan worden gedacht aan een bepaling dat de perssteun proportioneel is aan het aantal journalisten of beroepsjournalisten op de redactie. Dat is eigenlijk het systeem dat momenteel wordt toegepast in de Franse Gemeenschap. Dat zou in het personeelsbeleid de redactiebezetting bevorderen, en zo de kwaliteit.

Een tweede voorwaarde heeft te maken met meer arbeidsstatuten, met het bestaan van een cao, het bestaan van een conventie met de freelancers, inclusief het hanteren en respecteren van minimumtarieven.

Een derde voorwaarde is het bestaan van een redactiestatuut, waarin duidelijke afspraken worden gemaakt tussen directie, hoofdredactie en redactie en erop neerkomt dat de verhoudingen tussen die drie instanties duidelijk worden bepaald. Op die manier wordt de onafhankelijkheid van redacties gevrij-

waard, zodat ze minder onder commerciële druk staan. Onderschat het belang van redactiestatuten niet. Dat is geen interne, louter syndicale kwestie. Dat dient ook het comfort van de journalisten binnen de redactie, maar uiteindelijk ook heel rechtstreeks de kwaliteit van de berichtgeving. Het laat immers mensen toe zich schrap te zetten als er dingen op hen afkomen die ze niet zien zitten. Het stelt redacties en journalisten veel meer in staat om die kwaliteit na te streven dan hun nu mogelijk wordt gemaakt.

De heer Luc Vandenhoeck: Over de kwaliteit is er al veel gezegd. Kwaliteit kost geld, maar kwaliteit is niet afkoopbaar. Dat is een groot verschil. Belangrijk is dat we het maatschappelijke debat over wat kwaliteit is zouden voeren, zoals we dat vandaag hebben gedaan. De bedoeling daarvan is niet te komen tot een eenheidsdenken voor alle stromingen in Vlaanderen, maar wel de media meer alert te maken voor de vragen die er zijn van de maatschappij, zowel bij werknemers als bij politici, werkgevers en andere groepen die in de media aan bod komen. Dat maatschappelijke debat kan wel een taak van de overheid zijn.

Daarmee kom ik de tot de Staten-Generaal van de Media die op 20 maart 2009 werd georganiseerd te Antwerpen. Daarvoor werd een halve dag uitgetrokken. Het is natuurlijk onmogelijk om wat dan ook ernstig te bespreken op een halve dag. Ik vind dat bij een dergelijke staten-generaal de kwestie van het geld, van de overheidssteun en de winst, moet worden overstegen en dat er een apart debat moet zijn over kwaliteit. Wat is kwaliteit? Wat is een goede berichtgeving over het buitenland? Wat is dubbelchecken, en waarom kan er niet worden gedubbelcheckt? Zo krijgen journalisten en alle mediamedewerkers een steun van de maatschappij om hun werk te kunnen doen zoals ze dat graag doen.

Ik voel me natuurlijk niet geroepen om het beleid van mijn werkgever helemaal te verdedigen, maar ik wil wel dat wordt gelezen wat er staat als het gaat over de nota die ik naar voren heb gebracht namens de vakbonden. We hebben helemaal niet gezegd dat we meer geld moeten krijgen. We hebben er alleen voor gewaarschuwd dat hetzij de opdracht, hetzij de middelen van de VRT in de toekomst beperken, het tegendeel is van de les die we moeten trekken uit de voorbije jaren. Ik meen het als ik zeg dat de VRT een factor van stabiliteit is. Als onze collega van de privéomroepen stelt dat de kwaliteit van de Vlaamse media groot is, dan is dat ook omdat de VRT die standaard verdedigt. Het is heel belangrijk dat we dat doen.

We zijn blij dat dit door de hele sector in dezelfde zin wordt opgevat. Als vakbond zijn we absoluut geen corporatisten, die alleen met onze eigen winkel bezig zijn. De overheid stopt echter veel geld in de Vlaamse openbare omroep. We vinden dat zeer goed en terecht. Dat heeft ook een positief effect op de hele sector.

We willen alleen waarschuwen. Het zou zeer dom en kortzichtig zijn om dat machtige instrument waarover men beschikt om de kwaliteit, de leefbaarheid en de toekomst van de audiovisuele media te beschermen en te verdedigen, aan te tasten. Er is natuurlijk geen crisis zoals in de automobielsector, maar er is echt wel een probleem van minder inkomsten. Ik begrijp niet waarom sommige mensen dat ontkennen. Laten we ernstig zijn. Er wordt gevraagd dat de pers de feiten correct weergeeft. Welnu, dat zijn gewoon de feiten. Er moeten maatregelen worden genomen voor de hele sector, niet ten koste van het personeel.

Er is ook zoiets als crisismanipulatie. Zoals al werd gesteld, heeft De Persgroep wel geld om op jacht te gaan in Nederland. Dat is allemaal positief. Het zorgt voor een schaalvergroting en dergelijke. Tegelijk wordt echter in de eigen redactie en de eigen medewerkers gesnoeid. Het gaat dan niet alleen over journalisten. Ik vind het flauw te zeggen dat het slechts over één journalist gaat: het gaat over vijftien mensen die daar werken.

Er is geen sprake van massale ontslagen, maar wel van massale onzekerheid. Bij ons zijn er nauwelijks naakte ontslagen gevallen, misschien twee of zo die me bekend zijn, sinds men er bezig is met dat besparingsgedoe. Jonge mensen die zich komen aansluiten, vragen me wat ze moeten denken, omdat ze een tijdelijk contract hebben. Ik antwoord dan dat er bij ons veel ten koste van de mensen wordt gespend en dat ik hoop dat ze kunnen blijven. Misschien geloven ze me. Die onzekerheid over hun toekomst en over het uitbouwen van hun leven in die sector is de realiteit voor de jonge mensen. Zoals ik al heb gezegd: men is geen goede werkgever als men denkt dat besparen op personeel de oplossing is voor de crisis.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik had nog een vraagje aan de heer Vanhegen, over de diversificatie van de inkomsten. We zien inderdaad dat er betaalmodellen worden gezocht op andere vlakken. In veel gevallen zijn dat nieuwe technieken en nieuwe inkomstenmodellen. Ziet u daar ook een daling, zoals in de advertentiemarkt? Houdt de consument ook daar zijn euro's?

De heer Dirk Vanhegen: Het is wat vroeg. Wat radio betreft, daar heeft men de crisis al vanaf november of december 2008 zien aankomen. Daar is het eigenlijk vroeger begonnen. Bij televisie was 2008 eigenlijk een vrij goed jaar en was 2009 eigenlijk vrij goed begonnen. Als we het hebben over diversificatie, dan hebben we het over 'line extensions', zoals dvd-verkoop en programma's 'on demand'. Het is een beetje moeilijk om dat in te schatten.

Ik geef een voorbeeld: bij VTM hadden we in het najaar pieken met het opvragen van 'Sara'. In februari heeft VTM geen sterke programma's gebracht. Nu, met 'Mijn Restaurant', is dat weer anders. We zien ook daar dat de consument begint te kijken naar het opvragen van programma's, dvd-verkoop, evenementen en dergelijke. De diversificatie gaat richting evenementen. In de budgettering wordt ervan uitgegaan dat dat minder wordt. Diversificatie gebeurt om minder afhankelijk te zijn van één inkomstenbron. Dat is al een tijdje bezig. Bij de diversificatie die de mediagroepen in het algemeen hebben doorgevoerd, gaan de zaken op alle fronten slechter. Vroeger compenseerde het ene enigszins het andere.

De voorzitter: Ik dank de sprekers voor hun interessante bijdrage aan deze hoorzitting.

De verslaggever,

Margriet
HERMANS

De voorzitter,

Dany
VANDENBOSSCHE
